Ў нумары: Дзе тваё месца, малады чалавек? Дамбраўшчакі Школа ў пушчы

ХВЕДАР ЧЭРНЯ

* * *

Ноччу прыходзяць зоры, далёкія, блізкія.
Збяруцца ў акне і рассядуцца на вазонах.
Я знаю: яны мне прарочаць ранне чыстае,
І я засынаю: я веру знаёмым зорам.

Позна прыходзіць стома, як частачка доказу,
Што да мінулага дня не быў раўнадушны,
Ноччу прыходзіць лёгкасць, з якой прачнуўся на досвітку
І развяду санлівасць рукамі дужымі.

Ноччу прыходзяць сны, прапахлыя вераснем,
Страшныя, радасныя, раннія й позныя.
І ноччу прыходзіць прага, вякамі праверана, —
Чалавечая прага жыцця і подзвігаў.

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 49 (406) | ГОД VIII | 8 СНЕЖНЯ 1963 г. | ЦАНА 60 ГР

РЭЗЕРВЫ, ЛІЧАНЫЯ КОРМНІКАМІ

РЭЦЭПТ НА ЦЯЖКАСЦІ

Гутарка з праф. Абгаровічам, загадчыкам кафедры кармлення жывёлы Галоўнай школы вясковай гаспадаркі.

Кармленне жывёлы — справа простая. Але рацыянальнае кармленне, г. зн. такое, якое дазваляе атрымаць максімальны эфект пры невялікіх выдатках — гэта ўжо трэба ўмець. Без усебаковых ведаў у галіне фізіялогіі і біяхіміі немагчыма было б рацыянальнае кармленне жывёлы. Нават вопытны гаспадар адчувае патрэбу ў дапамозе спецыялістаў.

На адну галаву жывёлы ў нас у сярэднім скормліваецца ў год ад 1650 да 1760 кілаграмаў бульбы. А ў ФРГ — толькі 875 кг, у Даніі — 130 кг, у Бельгіі — усяго 90 кг. Бо бедная бялком бульба не складае там падставовага корму. Рацыянальнае кармленне патрабуе падачы жывёле адпаведнай колькасці бялкоў у іншых кармах.

НАВУКА І КАРМЛЕННЕ ЖЫВЁЛЫ

Беручы схематычна, арганізм жывёлы — гэта фабрыка малака або мяса. Даем адпаведную колькасць кармавых адзінак, аблічаную порцыю бялкоў і атрымліваем акрэсленую прадукцыю. Напрыклад, на адзін кілаграм ялавічыны ў нашых умовах трэба 8 кармавых адзінак, на адзін кілаграм свініны — 7,5 адзінак. У Даніі, Галандыі, ФРГ, на атрыманне 1 кілаграма свініны селянін скормлівае каля 4,5 да 5 кармавых адзінак. Там склад кармоў і прапорцыі паміж імі больш рацыянальныя і лепш дастасаваныя да сапраўдных патрэб арганізму жывёлы. Як бачым, не колькасць кармоў і іх кошт вырашаюць аб выніках.

Навуковыя метады кармлення ў масавым маштабе могуць прымяняцца пры прадукцыі мяса, малака і яек. Цяжка, вядома, спадзявацца, каб вучоныя дайшлі да кожнай гаспадаркі і параілі, што і ў якіх прапорцыях скармліваць. Можна толькі выкарыстаць агульныя парады заатэхнікаў. Канкрэтную магчымасць прымянення дасягненняў навукі ў кожнай гаспадарцы дае выраб прамысловых кармоў, які цяпер хутка развіваецца, як на ўсім свеце, так і ў нас.

Танныя кармы, празначаныя для розных відаў жывёлы, падрыхтоўваюцца на заводах паводле строгіх рэцэптур, вызначаных вучонымі. Гэта дазваляе ў штодзённай практыцы прымяняць для жывёлы рацыянальную дыету, якая абапіраецца на дасягненнях фізіялогіі і біяхіміі.

Мяшанкі прамысловых кармоў, складзеныя з некалькіх дзесяткаў састаўных частак, маюць у сабе ўсе элементы, неабходныя для арганізма жывёлы. Дзякуючы высокаму працэнту бялкоў, мяшанкі гэтыя даюць на 30—60% лепшыя вынікі, чым збожжа.

НАЙЛЕПШЫ ДОКАЗ — ВЫНІКІ

Такое незвычайна хуткае развіццё кармавой прамысловасці таксама і ў нас дыктуе становішча ў жывёлагадоўлі. Толькі такім шляхам можна перамагчы цяжкасці, якія прыносяць гаспадарцы неўраджайныя гады. Хочам, каб прамысловыя кармы паступова рабіліся падставай у кармленні жывёлы.

Ужо ў бягучым гаспадарчым годзе кожны трэці кормнік можа быць выкармлены прамысловымі кармамі. А за два гады выраб мяшанак павялічыцца яшчэ на 50%. Рацыянальнае выкарыстанне іх павінна даць вялізную эканомію. Напрыклад, пры прадукцыі бекона прымяненне прамысловых мяшанак абніжае кошт адкорму на 20—30%, адначасова павышаючы якасць бекона.

Пасля ўрокаў у школе наступае цішыня. Для настаўніка аднак не азначае яна адпачынку. Мае ён заўсёды гарбу розных спраў.

НА ЗДЫМКУ. Настаўніца пачатковай школы ў Войшках Ірына Буслоўская ў час парадкавання школьнай бібліятэкі.

фота Паўлючук

ДЗЕ ТВАЁ МЕСЦА, МАЛАДЫ ЧАЛАВЕК?

Чаму моладзь на вёсцы п'е? Пытанне вельмі шырокае. Каб сягнуць да першапрычын з'явы, мы прапануем маленькую дыскусію.

Мгр ВЕНАНЦЫУШ ПАНЭК — псіхолаг, старшыня Ваяводскага супрацьалкагольнага грамадскага камітэта.

— Традыцыя, прыклад старэйшых. Як не піць, калі ўсе і ўсюды п'юць! Вёска не мае арганізаванага таварыскага жыцця. Няма дастатковых сродкаў, якія б рабілі тут жыццё цікавейшым. Але ёсць гасподы, многа гаспод на вёсцы. Яны — рассаднік зла. Яны зроблены для п'янства. Калі б так гасподы замяніць на клубы, святліцы, якіх бракуе! І ўсведамленне бацькоў. Каб п'ючы, памяталі пра дзяцей, якія ёсць і якія будуць. На ЗМВ лічу як на фактар адновы.

СТАНІСЛАЎ КРУШНЕЎСКІ — намеснік старшыні Ваяводскага Праўлення ЗМВ.

— Разбітасць: старыя катэгорыі адыйшлі, а новыя яшчэ не здабыты. Моладзь у дэзінфармацыі — неахвотна прылучаецца да гаспадарчых спраў. Лепш да культурна-карысных. Напр., будаваць святліцу — так, але прыгатаваць сіласы — не.

Сацыялагічныя даследванні паказваюць, што вясковай моладзі вельмі падабаецца мадэль гарадскога жыцця. Мы ў сваёй дзейнасці стараемся адыходзіць ад традыцыйных форм культурнай працы. Святліцу разумеем як установу комплексную, выспецыялізаваную, дзе б была і бібліятэка, і чытальня, і кавярня. ЗМВ супольна са спулдзельчасцю арганізуе клубы-кавярні. Маем іх 34. Мала. Наш новы саюзнік — гэта прадпрыемства «Рух», разам з якім мы пачалі арганізацыю клубаў друку і кнігі.

Саюз аматарскіх тэатраў пры ЗМВ распачаў сур'ёзную працу па прапагандзе тэатральнага мастацтва. Выезды тэатра на вёскі, экскурсіі ў горад, дыскусіі над п'есамі. Цяпер рыхтуем вялікую чытальніцкую алімпіяду з рэпертуарам, прысвечаным 20-годдзю. У ёй прыме ўдзел кожны наш гурток.

Для старэйшай моладзі, жанатай, арганізуем клубы маладых гаспадароў, накіраваныя на гаспадарчую дзейнасць і яе вынікі.

Усё гэта для таго, каб малады чалавек на вёсцы знайшоў сваё месца сярод людзей, каб мог выбраць куды пайсці, як правесці час, каб не заставалася яму толькі гарэлка і гаспода. Каб з алоўкам у руках мог пераканацца, што гарэлку піць яму не аплачваецца. Добра было б паставіць справу выразна: раз ты член партыі, член арганізацыі, дзяржаўны працаўнік — нельга табе піць.

Гасподы. Як найменш іх на вёсцы. Знаходзіцца ў публічным месцы нецвярозым забаронена, а ў нас публічна п'ецца. А вядома, чым менш аказій, тым менш п'янства.

Маёр БЕРНАРД НАРЭНГОЎСКІ — намеснік ваяводскага каменданта МО.

— Установы і арганізацыі, адказныя за выхаванне вясковай моладзі, не ўваходзяць у праблематыку і ментальнасць

(Працяг на стар. 4)

У РЫБАЛАХ

фота М. Хмялеўскі

Новы гаспадар Белага Дома

Час, які мінуў ад забойства Джона Кенедзі, не прынёс вырашэння загадак, звязаных з гэтым злачынствам. Ён высніў толькі адно, што за плячыма забойцы стаяла крайняя рэакцыя. Яна мабілізуе сёння ўсе сілы для генеральнай атакі на адміністрацыю, кіраваную Кенедзі.

Ці Ліндан Джонсан патрапіць даць адпор гэтай атацы і ці ў сапраўднасці, згодна з яго заявай у кангрэсе, будзе прадаўжаць рэалістычную палітыку забітага прэзідэнта? Адказ на гэтае пытанне дасць час і толькі часткова можа ў гэтым дапамагчы знаёмасць дагэтуляшняй дзейнасці Джонсана.

Не малое значэнне мае факт, што сучасны прэзідэнт ЗША нарадзіўся менавіта ў Тэхасе, гэта значыць, у тым самым штаце, дзе быў забіты Кенедзі і дзе за дэмакратаў аддавалася заўсёды найменш галасоў. Нягледзячы на гэта, Джонсан — дэмакрат на працягу 23 год — быў прадстаўніком гэтага рэакцыйнага штата ў Палаце Прадстаўнікоў і Сенаце. Гэтая загадковая падтрымка Джонсана Тэхасам магчыма выцякала з таго, што Джонсан моцна звязаны з вялікімі нафтавымі канцэрнамі, багацці якіх знаходзяцца на поўдні. На працягу сваёй 30-гадовай палітычнай кар'еры Джонсан ні разу не выступіў супроць інтарэсаў нафтавага капітала. Менавіта, беручы пад увагу падтрымку Джонсана Тэхасам, Дэмакратычная партыя высунула яго на пасаду намесніка прэзідэнта ЗША у выбарах 1960 года, ведаючы, што Кенедзі на поўдні зусім не карыстаецца папулярнасцю. Тактыка дэмакратаў аказалася тады правільнай. Джонсан зменшыў размеры правалу гэтай партыі ў выбарах у такіх штатах, як Тэхас ці Каліфорнія, чым садзейнічаў агульнай перамозе дэмакратаў.

У час, калі прэзідэнтам ЗША быў Рузвельт, Джонсан быў ужо вядомым палітыкам і лічыўся прыхільнікам прагрэсіўнай сацыяльнай палітыкі і дзякуючы гэтаму меў падтрымку з боку Рузвельта. У апошнія гады перад заняццем пасады намесніка прэзідэнта як правадыр дэмакратычнай большасці ў Сенаце некалькі разоў выступаў з праектам пастановы аб роўных правах неграў да працы і ў выбарах. Менавіта гэта было прычынай вострай крытыкі яго з боку тэхаскіх суродзічаў.

Ад палітычнага правалу выратавалі аднак Джонсана здольнасць лавіравання, ну і падтрымка нафтавага бізнеса.

Калі ўжо мова аб здольнасці лавіроўкі, дарэчы тут будзе прыпомніць уласныя словы Джонсана, якія ён выказаў некалькі год таму назад: «З'яўляюся лібералам і кансерватыстам, грамадзянінам Тэхаса, падатнікам, бізнесменам, спажыўцом і выбаршчыкам... Усе гэтыя прыкметы злучаю без ніякай акрэсленай чарговасці».

Калі гэта мела быць вызнаннем веры Джонсана, дык трэба сказаць, што гэта нічога не выясняе. Дадайма тады некалькі іншых падрабязнасцей і больш празрыстых апіній.

У Вашынгтоне Джонсан лічыцца вялікім спецам у галіне ўнутранай палітыкі з пасрэдніцкімі, угодніцкімі палітычнымі тэндэнцыямі. Мае аднак вялікі дар пераконвання праціўнікаў. У замежнай палітыцы не меў дагэтуль вопыту, бо заставаўся ў цені Кенедзі і яго трэста мазгоў. Намеснік правадыра Брытанскай лейбарысцкай партыі Броўн гаворыць аднак, што Джонсан з'яўляецца выдатным палітыкам і што ў большасці выпадкаў згаджаўся-са становішчам Кенедзі.

Каб паказаць свае сапраўдныя арыентацыі і палітычны вопыт, Джонсану засталося мала часу. За 10 месяцаў у ЗША адбудуцца выбары новага прэзідэнта, да якіх Джонсан вымушаны будзе прыступіць з акрэсленымі палітычнымі дасягненнямі, калі захоча змагацца за месца ў Белым Доме. Хацелася б, каб гэтыя дасягненні адказвалі сучаснай рэчаіснасці, каб Джонсан сапраўды рэалізаваў тыя пункты праграмы Кенедзі, якія ўлічвалі неабходнасць мірнага суіснавання і развязку супярэчнасцей шляхам перагавораў. Гэтага несумненна жадае большасць амерыканцаў. У такіх умовах ідэі Кенедзі маглі б стаць не кароткім эпізодам, а трывалым перыядам у гісторыі ЗША. Надзеі на ажыццяўленне гэтых жаданняў пакуль што заключаюцца ў тым, што ў складзе ўрада Джонсана засталіся два перадавыя дарадчыкі Кенедзі — дзяржаўны сакратар Раск і сакратар абароны Макнамара.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

На здымку помнік ў Бухвалове.

З іх крыві выраслі мы

Кожны чалавек баіцца смерці. Кожны чалавек хоча жыць. Некаторыя кажуць, што жыццё робіцца яшчэ даражэйшым, што хочацца жыць яшчэ больш, калі знаходзімся ў асабліва цяжкім становішчы, калі табе пагражае смерць, калі гэтая смерць прыходзіць раней, калі ты малады, калі ты яшчэ многа - многа мог бы зрабіць для сябе, для сваёй сям'і, для людзей. Людзі хацелі жыць і гінулі, масава гінулі ў час нямецкай акупацыі. Немцы па-зверску здзекваліся над мірным народам. У кожным павеце ёсць шмат месц масавага забойства.

Тэрор нямецкай акупацыі моцна адчулі жыхары Сакольшчыны. Апрача расстрэлаў у Крынках, Лазнях, Гаркавічах і іншых вёсках месцам масавай казні было Бухвалова. Тут расстрэлена каля 40 чалавек. Сярод іх 11 дзяцей. Ад рук акупантаў загінула сям'я настаўніка з Яцаўлян Язэпа Каматоўскага, у тым ліку 5-гадовы сын Рамуальд і 17-гадовы Тадэуш. Расстрэлена тут сям'я Віталіса Бароўскага разам з маленькімі дзецьмі — Зінай, Галінай і Антонам. З двума маленькімі дзецьмі загінула тут сям'я грам. Талочкі. Загінулі тут Абухоўскі, Бжазоўскі, Гадлеўскі, Паплаўскі, Асціловіч Рахэльскі, Курза і іншыя.

Сакольшчына была вызвалена ад нямецкіх захопнікаў у канцы чэрвеня 1944 года. Немцаў ужо не было, але людзі далей гінулі. Гінулі прыхільнікі народнай улады ад рук мясцовых рэакцыянераў. І тут у Бухвалове зноў лілася кроў. Ад рук рэакцыйнай банды загінула 10-асабовая сям'я Хлябічаў і сям'я Прымачка.

25 лістапада 1944 года банда ўзброеных наймітаў з былым абшарнікам Сахаркай напала на дзве успомненыя сям'і былых парабкаў, якія ў час парцэляцыі зямлі абшарніка Сахаркі атрымалі па 5 га і частку забудавання. Бандыты загналі свае ахвяры ў адну хату, страшна іх катавалі, а пасля расстралялі. Загінула 13 мужчын, жанчын і дзяцей. Не быў гэта ані першы, ані апошні напад і забойствы прыхільнікаў народнай улады.

Усе гэтыя людзі хацелі жыць, маглі б жыць. Усе яны разам з намі маглі б радавацца сённяшнім жыццём. Але кроў загінуўшых у перыяд гітлераўскай акупацыі і ў гады ўмацавання народнай улады не была пралітай бясплодна. На гэтай крыві многіх камуністаў і ўсіх змагароў за вольнасць і сацыяльную справядлівасць вырасла народная Польшча, радзіма людзей працы.

24 лістапада ў Бухвалове, на месцы масавай казні, адбылася вялікая ўрачыстасць, адкрыццё абеліска ў памяць загінуўшым. На ўрачыстасць сабралася каля 3 тысяч чалавек. Прысутнічаў і сакратар КВ ПАРП Вітальд Мікульскі.

М. ХМЯЛЕЎСКІ

Гаспадарчыя праблемы на 1964 год

29 і 30 лістапада ў Варшаве абрадаваў XIV Пленум Цэнтральнага Камітэта ПАРП. Пленум разглядаў асноўныя гаспадарчыя праблемы на 1964 год.

У дакладзе Палітбюро падкрэсліваецца, што ў час рэалізацыі 5-гадовага плана наступіў адыход ад яго пачатковых залажэнняў у паасобных галінах нашай гаспадаркі. За тры першыя гады рэалізацыі 5-гадовага плана нацыянальны даход павялічыўся на 15,5% (намечана звыш 20%). Такі вялікі адыход ад намечанага плану ў атрыманні нацыянальнага даходу выкліканы гаспадарчымі вынікамі вельмі неспрыяльнага мінулага года і сёлеташняй зімы. Крыніцы недахопу ў выкананні плану выцякаюць перш за ўсё з сельскай гаспадаркі. 5-гадовы план закладаў дасягнуць у 1963 годзе сельскагаспадарчай прадукцыі ў параўнальных цэнах на 240,5 мільярдаў злотых. Аднак фактычна кошт яе складзе сёлета толькі 223,5 мільярдаў злотых. Невыкананне намечанага плану ў сельгасвытворчасці заключаецца ў вельмі неспрыяльным, неўраджайным 1962 годзе, у час якога сельгасвытворчасць абніжылася на 8,3%.

Уплыў неўраджайнага 1962 года не абмяжоўваецца толькі сельскай гаспадаркай. Ён нанёс свой адмоўны адпячатак на прамысловасць краіны і замежны гандаль.

У сувязі з гэтай цяжкай сітуацыяй партыя лічыць неабходным на наступны год паменшыць планаваныя сродкі на далейшыя капіталаўкладанні, а ў некаторых выпадках стрымаць іх на ўзроўні бягучага года. Не датычыць гэта сельскай гаспадаркі. У 1964 годзе дзяржава павялічыць капіталаўкладанні ў сельскай гаспадарцы на 33%, што акрэсліваецца сумай 13 мільярдаў злотых. У будучым годзе сельская гаспадарка атрымае 1030 тысяч тон мінеральных угнаенняў і 19880 трактараў. Значна таксама ўзрастуць даставы канцэнтраваных кармоў, што дапаможа павялічыць жывёлагадоўлю.

У арганізацыйнай частцы пленум адклікаў са складу сакратарыята ЦК Уладзіслава Матвіна і папоўніў з'ездаўскую камісію 14 новымі членамі, сярод якіх ёсць і І-шы сакратар КВ ПАРП у Беластоку Аркадзь Лашэвіч.

Спорт

Спорт — гэта не толькі рэкорды

У цэнтры ўвагі ўсіх спартыўных арганізацый павінны стаць ідэйна-выхаваўчыя праблемы. Гэтага патрабуе цяперашняя сітуацыя. Хопіць чытаць паведамленні спартыўных саюзаў, каб пераканацца, што выхаваўчыя праблемы яшчэ не ўсюды трактуюцца нароўні са спартыўнымі трэніроўкамі. Кары сыплюцца, як з мяшка. Сярод іх ёсць і такія, што павінны быць сігналам трывогі. У валейбольнай камандзе жанчын «Сполэм» з Бельска - Падляшскага у гульнях на кубак ЦРЗЗ незаконна грала удзельніца пад іншым прозвішчам. У Галдапі футбаліст мясцовай Красовіі б'е на твары свайго праціўніка. Такія справы абмінуць нельга. Шырокая кампанія, якая разгарнулася ва ўсёй краіне з мэтай спыніць хуліганскія выбрыкі на стадыёнах, не можа абмінуць Беласточчыны.

Спартыўныя сустрэчы з'яўляюцца таксама нярэдка аказіяй для выскокаў пры падбадзёрванні сваёй каманды. Нецэнзурныя выкрыкі ў адрас гасцей ці суддзі пераважна не выклікаюць рэакцыі ў тых, хто глядзіць за парадкам. Часта вінаваты і самі арганізатары сустрэчы, правакацыйна сумняваючыся ў патрэбе інтэрвенцыі суддзі.

Бокс, баскетбол, валейбол — вось дысцыпліны спорту, якія ўвайшлі ў праграмы ў зімовы час. Гэтыя дысцыпліны нярэдка выклікаюць раптоўную рэакцыю балельшчыкаў. І таму нельга ігракам выступаць у ролі правакатараў, заахвочваць балельшчыкаў да крыкаў і беспарадкаў.

Хай арганізатары, а асабліва спартыўныя клубы, трэнеры і ігракі і аб гэтым памятаюць. Спорт — гэта не толькі рэкорды.

Л. Тарасевіч

У кіламетры ад вёскі Нікольскае атрад сустрэў баец, які праводзіў тут разведку. Ён паведаміў, што ў вёсцы знаходзіцца каля дваццаці немцаў і паліцаяў. Немцы начуюць у школе, а паліцаі — па хатах.

Падыйшлі да вёскі ўпрытык. Размясціўшы байцоў з флангаў вёскі і проста перад ёй, камандзір атрада Альховікаў вярнуўся да Рудзіна, які выбраў сабе месца на ўскраіне алешніку, які шырокай паласой цягнуўся на захад ад вёскі. Альховікаў прысеў побач з ім на зямлю і сказаў:

— Рубеж занялі добра. Праз гадзіну пачнем канцэрт. — Крануўшы Рудзіна за руку, дадаў: — Значыць, вы з карчоў нікуды. І пакуль мы не пачнем адыходу, сядзіце тут без руху.

— Вы пра мяне менш думайце, — строга сказаў Рудзін. — Рабіце сваю справу, а я — сваю.

Альховікаў памаўчаў і ўздыхнуў:

— Не ведаю навошта гэта робіцца, але вашаму лёсу не пазайздросціш.

— Думайце, паўтараю, аб сваім заданні.

Альховікаў пакрыўджана змоўк. У вызначаную

гадзіну ён устаў, і, падняўшы ракетніцу, выстраліў. І тут жа справа і злева затараторылі ручныя кулямёты. Альховікаў услухоўваўся ў гэтыя гукі, як дырыжор у ігру аркестра.

— Пачалі складна, — задаволена сказаў ён. Там, дзе ў вёсцы была школа, пачуўся звон разбітага шкла, крыкі і лаянка па-нямецку. Відавочна, салдаты гарнізона пакідалі памяшканне найкарацейшай дарогай — праз вокны. Немцы адкрылі агонь у адказ. Бязладная перастрэлка цягнулася каля гадзіны.

Неба на ўсходзе пачало прыкметна святлець. Флангавыя групы Альховікава, не спыняючы агонь, пачалі адыходзіць ад вёскі.

— Мае знімаюцца, — ціха сказаў Альховікаў і, памаўчаўшы, збянтэжана дадаў: — І мне пара... — Ён глядзеў на Рудзіна чакальна і здзіўлена, магчыма да гэтага часу яшчэ не верачы, што гэты чалавек зараз пойдзе здавацца ў палон.

Рудзін усміхнуўся яму.

— Дзякую старшыня. Ідзіце. Будніцкаму і ўсім вашым хлопцам — прывітанне...

Альховікаў устаў, паглядзеў яшчэ раз на Рудзіна, уздыхнуў і няспешна пайшоў па хмызняку. Здалёку ён яшчэ раз аглянуўся на Рудзіна і пайшоў хутчэй.

Рудзін устаў і памалу пайшоў да вёскі. Узняўшыся на ўзгорак, які быў якраз насупраць школы, ён схаваўся за ствалом дзікай яблыні. У перадсвітальнай імгле ён ужо адрозніваў ля школы сілуэты немцаў.

Рудзін заўважыў, што страляніны больш не было чуваць. Пачакаў яшчэ мінут дзесяць — ніводнага выстралу. Толькі хлешча, шуміць асенні дождж. Каля школы з'явіліся новыя немцы і паліцаі. Збіўшыся ў кучу, яны ўсхвалявана гутарылі.

Рудзін рашуча адштурхнуўся ад яблыні і пайшоў проста да школы. Неўзабаве немцы яго прыкмецілі і ўзялі аўтаматы напагатоў. Рудзін працягваў ісці, робячы выгляд быццам ён стараецца разабрацца, дзе ён знаходзіцца. Цяпер немцы бачылі яго добра, бачылі, што ён адзін і што ў руках яго няма зброі.

Яны не стралялі. Рудзін падыходзіў да іх усё бліжэй, і вось ён пачуў, як нехта з немцаў адрывіста загадаў:

— Узяць яго!

Двое немцаў і адзін паліцай пайшлі наперарэз Рудзіну. Рудзін спыніўся, падняў рукі. Ён стаяў і чакаў. Немцы і паліцаі падыйшлі да яго і ў трох кроках спыніліся.

— Абшукаць! — загадаў паліцаю адзін з немцаў.

Паліцай, не зводзячы злосных вачэй з Рудзіна, падыйшоў да яго і пачаў вобыск. З кішэні ватніка выцягнуў пісталет і вярнуўся да немцаў.

— Ідзі! — крыкнуў Рудзіну адзін з немцаў.

— Куды? — па-нямецку спытаў Рудзін.

Немец здзіўлена паглядзеў на яго і паказаў рукой у бок школы.

З групы, якая стаяла каля школы, наперад выйшаў высокі афіцэр з нашыўкамі малодшага лейтэнанта.

У вучняў тэхнікума ёсць добры звычай. Кожны год яны робяць памятную табліцу, на якой змяшчаюць фатаграфіі ўсіх настаўнікаў і выпускнікоў. Гэтая табліца, што на здымку, была першай у гісторыі тэхнікума.

ШКОЛА Ў ПУШЧЫ

Далей ужо толькі дзяржаўная мяжа і лес, дрымучы, першабытны лес Белавежскай пушчы. А тут — гэты невялічкі астравок — некалькі будынкаў і безупынны гоман моладзі.

Памяшчаецца тут лясны тэхнікум — адзін з васьмі, якія знаходзяцца па ўсёй краіне.

Тэхнікум рыхтуе кадры для лясной службы, перш за ўсё — ляснічых. Дагэтуль Белавежскі лясны тэхнікум закончыла 309 вучняў. Першыя выпускнікі пакінулі сцены тэхнікума ў 1955 годзе. Выпускнікі адразу знаходзяць сабе працу. Ужо перад заканчэннем чарговага школьнага года дырэкцыя тэхнікума атрымоўвае запатрабаванне на поўную колькасць сваіх выпускнікоў. Кваліфікаваных кадраў для лясной службы ўсё ў нас яшчэ мала.

Навука ў тэхнікуме працягваецца 5 год. Каб забяспечыць сабе выпускнікоў Белавежскай лясной школы, паасобныя адзінкі лясной адміністрацыі ўстанаўліваюць фундаваныя стыпендыі. Такога роду стыпендыямі карыстаюцца ў Белавежы звыш 40 вучняў. Сярод фундатараў асабліва вылучаецца Акружное праўленне дзяржаўнымі лясамі ў Беластоку. Устанавіла яно месячныя стыпендыі па 450 зл.

Найлепшымі кандыдатамі да прафесіі ляснічых дырэктар тэхнікума лічыць сыноў сялян і працаўнікоў лясной службы. Яны і пераважаюць у сацыяльным складзе вучняў.

Настаўнікі ўсіх важнейшых прадметаў маюць поўную вышэйшую адукацыю. Працуе тут 6 магістраў і 2 інжынеры.

Высокія кваліфікацыі педагагічных кадраў тэхнікума поўнасцю дазваляюць амаль падвоіць колькасць вучняў, а тым самым і выпускнікоў. Бяда аднак у тым, што вучні тады не мелі б дзе жыць і вучыцца. Пры цяперашняй колькасці вучняў цеснота ўжо такая ў тэхнікуме, што трудна тут працаваць. Вось у інтэрнаце, разлічаным на 180 месц, жыве зараз 218 вучняў.

Выхад адзін: будаваць новы будынак для тэхнікума.

Насупраць пачарнелага старога будынка ўжо незадоўга стане прасторны новы будынак тэхнікума. Цяпер тут яшчэ расце трава і шумяць старыя дубы, але дырэктар Т. Макшыцкі ўжо паказвае наведвальнікам месцы, дзе будуць класныя залы, дзе знойдуцца лабараторыі, спартыўныя пляцоўкі, інтэрнат і жылыя дамы для настаўнікаў. **Усё гэта разам будзе каштаваць 22 мільёны злотых.** Грошы дае Міністэрства Лясніцтва. Будзе гэта сапраўднае другое нараджэнне, другая маладосць тэхнікума, які зараз адзначае 12 гадавіну свайго існавання.

— Спадзяюся, — сцвярджае дырэктар, — што на 15-цігоддзе тэхнікума сустрэнемся ўжо ў новым будынку.

Пажадаем вучням і настаўнікам Ляснога тэхнікума, каб сапраўды так было! А гэта цяпер залежыць ад Беластоцкага прадпрыемства прамысловага будаўніцтва, якому даручана правесці ўсе будаўляныя работы.

В. Рудчык
Фота аўтара

СЯРОД ПУШЧЫ ПАД КРОНАМІ СТАРЫХ ДУБОЎ РАЗМЯСЦІЎСЯ ЛЯСНЫ ТЭХНІКУМ БЕЛАВЕЖЫ.

Дырэктар тэхнікума Тадэуш Макшыцкі на практычных занятках са сваімі вучнямі.

Прыпамінаем

Кураторыум беластоцкай школьнай акругі і Галоўнае Праўленне Беларускага грамадска-культурнага таварыства прыпамінае, што 15 снежня г.г. канчаецца тэрмін прысылання прац на конкурс «Гісторыя маёй школы». Працы прысылайце на адрас: ZG BTSK, Białystok, ul. Warszawska 11.

У СУВЯЗІ З ДНЁМ НАСТАЎНІКА

Як штогод, Прэзідыум Галоўнага праўлення БГКТ у сувязі з Днём настаўніка прызначыў грашовыя ўзнагароды настаўнікам — дзеячам Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Узнагароды атрымалі: Вера Зінюк з Клюковіч, Іван Аляксеюк з Новага Вострава, Мікола Краўчук з Патокі, Аляксандр Закройшчык з Кленік і Уладзімір Антанюк з Дзянісак.

НАРАДА Ў МІЛЕЙЧЫЦАХ

21 лістапада Сямяціцкі аддзел БГКТ з сядзібай у Мілейчыцах арганізаваў нараду старшынь гурткоў. Даклад аб заданнях аддзела ў святле пастаноў XIII Пленума ЦК ПАРП і II пленума ГП БГКТ зачытаў член праўлення Сяргей Крэйза. Удзельнікі нарады расказвалі аб дасягненнях і недахопах вясковых гурткоў БГКТ і застанаўляліся над актывізацыяй усіх 18 гурткоў у Сямяціцкім павеце.

У гэтай нарадзе ўзяў удзел сакратар ГП БГКТ Уладзімір Юзвюк.

ПАСЯДЖЭННЕ ПРАЎЛЕННЯ АДДЗЕЛА

На апошнім пасяджэнні гарадскога праўлення аддзела ў Беластоку было вырашана арганізаваць нараду членаў БГКТ на 14 снежня. Мэтай нарады будзе абмяркоўка пастаноў II пленума ГП БГКТ і накрэсленне далейшых задач, якія будуць садзейнічаць шырэйшаму супрацоўніцтву аддзела з прадпрыемствамі і ўстановамі горада Беластока.

КРАЯЗНАЎЧАЯ ЭКСКУРСІЯ

10 лістапада Галоўнае Праўленне арганізавала для вучняў Бельскага педагагічнага ліцэя бясплатную краязнаўчую экскурсію па Беласточчыне. Мэтай экскурсіі было пазнаёміць будучых настаўнікаў з Гайнаўскім, Беластоцкім і Сакольскім паветамі. Удзельнікі экскурсіі захапляліся прыгажосцю восені ў Белавежскай пушчы і прывіталі яе беларускімі песнямі.

Асаблівую ўвагу прыцягнулі новапабудаваныя вясковыя крамы. Сустрэнуты па дарозе паміж Нараўкай і Ляўковам Кастусь Майсеня расказаў на просьбу вучняў аб гісторыі пабудовы крам. У вёсцы Лука экскурсанты пазнаёміліся з вырабам гаршчкоў. Рыгор Аннушка, якому выражаем шчырую падзяку, паказаў, як з кавалка гліны ва ўмелых руках ствараюцца прыгожыя гладышкі, верцехі і падвазоннікі.

Адным з цікавых пунктаў праграмы экскурсіі быў касцёр над ракой Нарвай. Асаблівае ўражанне зрабіла наведанне Крушынян і мусульманскай мечэці.

Тутэйшы світар — імам расказаў шэраг цікавых рэчаў і адказаў на шматлікія пытанні вучняў. Трэба сказаць, што большасць з экскурсантаў не ведала нічога аб татарах, пражываючых у Польшчы, і таму наведанне мечэці і размова з мясцовым насельніцтвам была вельмі карыснай і выклікала незвычайнае зацікаўленне.

Тэкст і фота М. Л.

— Стой! — па-руску загадаў афіцэр, калі Рудзін быў яшчэ крокаў пяць ад яго. — Кто есть такой?

— Я з партызанскага атрада, з якім вы вялі бой. Вырашыў здацца ў палон, — на добрай нямецкай мове адказаў Рудзін.

Немцы пераглянуліся.

— Адвядзіце яго ў мой пакой, — загадаў афіцэр.

Рудзіна ўвялі ў пакой, які быў калісьці школьным класам. Афіцэр, які ўвайшоў следам, з мінуту моўчкі глядзеў на Рудзіна.

— Хто ты такі? — спытаў ён ціха.

— Я ж сказаў — партызан.

— Дзе базуецца твой атрад?

— Лігавінскае балота.

— Ты гаворыш няпраўду — гэтыя балоты непраходныя.

— Не, я гавару праўду, у балоце ёсць выспа, і да яе вядуць бяспечныя сцежкі.

Афіцэр памаўчаў.

— Дапусцім... Прозвішча?

— Крамер.

— Яўрэй?

— Немец.

— Як так немец?

— Вельмі проста, я нарадзіўся і вырас у рэспубліцы немцаў Паволжжа.

— Які ў цябе партызанскі чын?

— Ніякага. Радавы баец, перакладчык пры камандзіры. Мяне мабілізавалі ў партызаны як ведаючага мову.

— Што значыць мабілізавалі? Ці ж ты не мясцовы?

39

— Я ж сказаў вам, я ўраджэнец Паволжжа, гэта каля Саратава. А мабілізавалі мяне ў Маскве, дзе я жыў і працаваў апошнія два гады. Мабілізавалі і скінулі сюды з самалёту.

— Значыць, Крэмер?

— Так.

Афіцэр выразна быў азадачаны.

— Якая ў вас прафесія?

— Інжынер камунальнага ведамства ў гарадскім муніцыпалітэце Масквы. Я працаваў у аддзяленні, які кіраваў энергетыкай.

Афіцэр пакруціў ручку палявога тэлефона і ўзяў трубку.

— Другі? — Тут — Дзевяты. Усё ўпарадку, яны адступілі. Ёсць палонны... Мне здаецца... Не, мне ўсё ж здаецца...

Што здавалася афіцэру, Рудзін мог толькі здагадвацца. Відавочна, не жадаючы гаварыць у прысутнасці палоннага, афіцэр загадаў канвойнаму вывесці Рудзіна ў калідор.

Рудзін вырашыў, што справа маецца так: афіцэру здаецца, што палонны прадстаўляе цікавасць, а той, з кім ён гаворыць па тэлефоне, яго цікавасці не падзяляе і, зусім магчыма, прапануе палоннага без усялякай цяганіны ліквідаваць. Рудзін думаў аб гэтым так, быццам гутарка ішла зусім не аб ім. Вось гэта і была тая прыгнятаючая яго раней сітуацыя, калі выпадкі рабіліся некіруемымі, калі нервуйся ты, не нервуйся, усё роўна выпадкі разгортваюцца без ніякага твайго ўдзелу. Рудзін прадумаў свае адказы афіцэру. Не, не, ён зрабіў усё,

40

каб зацікавіць яго сваёй персонай. Адзіная злосць, што паліцай пры вобыску ўзяў у яго толькі зброю і не спрацавала зашытае пад падкладку пінжака пісьмо Крамеру ад бацькі, быццам атрыманае ім яшчэ ў Маскве ў першыя дні вайны, у якім бацька даволі празрыста намякае сыну наконт голасу крыві і заклікае яго прыслухацца да гэтага голасу. Словам, цяпер усё вырашаецца ў гэтай гутарцы афіцэра па тэлефоне.

Неўзабаве Рудзіна вывелі на вуліцу і пасадзілі ў грузавік. Следам за ім у кузаў улезлі два паліцаі. Яны загадалі яму сесці на падлогу кузава тварам да задняй яго сценкі, а самі ўселіся на лаўку, якая стаяла ля шафёрскай кабіны. Выйшаўшы са школы, лейтэнант перадаў паліцаям канверт і, не глянуўшы на Рудзіна, пайшоў.

Машына паімчалася па вёсцы. Рудзін падумаў, што зараз яго вывезуць за аколіцу і там расстраляюць. Але не, машына, не зніжаючы хуткасці, імчалася ўсё далей і далей.

У згусціўшымся змроку паказаўся вялікі горад, той самы, куды так імкнуўся Рудзін. Машына рэзка затармазіла. Шафёр вылез на падножку і, заглянуўшы ў кузаў, пачаў па-нямецку крычаць паліцаям, што далей ён іх не павязе, што адсюль да лагера найбліжэй. Трэба толькі перайсці чыгунку.

(Працяг на стар. 7,

41

© PDF: Kamunikat.org 2024
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

З ПІСЕМ ЗЕМЛЯКОЎ

ПІШУ ТАБЕ НАВІНУ НЕЗВЫЧАЙНУЮ...

...Тая Ромка чарнявая, што на калёніі каля луга жыве, мела на днях непрыемнасць вялікую. Усё ад кавалерскіх залётаў пачалося. Нядаўна прыстаў да яе Янак, Вінцукоў сын найстарэйшы, хлопец працавіты і прыстойны нават, але нявучаны. Сям'я ў іх людная, яшчэ два браты дарастаюць ды сястрыца малая. Ім толькі ў Беластоку прыдзецца работу сабе шукаць, бо ж на тых чатырох гектарах дай Бог аднаму Янку чалавекам стаць і хату з чарапічным дахам паставіць, каб не душыцца ў дзедавай кучцы саламянай.

Сама ведаеш, гэтакіх жаніхоў, як Янак, Ромка заўсёды і ўсюды можа мець. Словам, яе бацькам не надта падабаўся ён, бо бедны. Відаць, і ёй ён не прыйшоўся да густу. Пэўна таму, што яму моцна хочацца на гаспадарку добрую збіцца, і ён прыхавае дзе які-лень грош, цукерак дарагіх ніколі не купіць дзяўчыне ды аранжадаю ўволю на танцах пры буфеце не пачастуе...

Ромка ж не прызвычаеная скупіцца, шкадаваць грошай на выдаткі свае, паласункі розныя. Прытым, куды там Янку задрыпанаму, што на гарнітур з крэпы сабе не разжыўся, да Ромкі выфранчанай, дагледжанай, як лялечка румянай! Неяк ад часу дажынак, бачым, прыязджае да яе ледзь ні кожную нядзелю новы дохтар з мястэчка ці то фельчар, як цвердзяць маладыя. Я да яго зблізку не прыглядалася, бо разам яны ў вёсцы не паказваюцца. Чуваць, што нібы вяселле на зіму згаворыцца. Ромка цяпер сама прынялася яблыкамі гандляваць па кірмашах блізкіх і далёкіх, ды і наогул на ўсякі лад запасіць грошы, збываючы гародніну лішнюю і не лішнюю. З гэтага і мяркую я, што няйначай ужо дагавор стаў, значыць, каб да шлюбу рыхтавацца.

Янку, вядома, як бы хто па носе даў, і ў суботу дзесьці запіўся пры малацьбе, што з ім ні разу так не бывала. А пазаўчора на свае вочы бачыла, як Ромка праз нашу вёску праязджала балёнам на торг. І ля маста Янак прысеў да яе, штосьці падсмейваўся з дзяўчыны, каня запыняў, лейцы выхапляў з рук, аж разгневалася яна ды сагнала яго на дарогу, і хутка паехала далей. Ён пастаяў крыху, бы засароміўшыся, потым пабег дахаты. Я ўзялася свінням есці даваць і не ведала, што там пасля рабілася. Пад вечар загаварылі ў вёсцы, што ён, патаптаўшыся наўкруг хаты, пазычыў у суседа ровар ды пагнаўся за ёю следам. Нагнаў Ромку зараз жа за леснічоўкаю, непадалёк Хлусавага багна, і адразу кінуўся гвалтам да яе лезці, сілком узяць хацеў адну ў лесе, ажно конь перапужаўся ад ляманту, панёс, вывярнуў фуру ў роў, аглоблі паламаў ды ногі сабе пакалечыў да крыві. Ромка прыперла, кажуць, да хаты з плачам, у адзенні падраным, а Янак з усяго таго не тое, што суседавага ровара пакінуў у рове ля разбітага воза, але і сам не паяўляўся цэлую ноч, да ранку. Бацька Вінцук хадзіў у лес шукаць яго, каб чаго - небудзь кепскага не зрабіў з сабою.

Вось дзівак, Янак малады — на гектары ды забудову палакоміўся Ромкі багатай; задумаў, каб мусам ішла за яго замуж, не гледзячы, як жыў бы з жонкаю гордаю. Якая ж цяпер дзяўчына талковая згодзіцца, каб Янак, людзьмі абсмеяны, у сваты выбіраўся, раз яму ў галаве настолькі памяшалася, га?

Зрэшты, з Янка мо' і нямаш чаго дзівавацъ вельмі, калі ў іх уся сям'я гэтакая. Бацька, гэты Вінцук стары, адлюдак чысты, толькі і знае сядзець крыцаю ў кухні вечарамі ды бурчаць на матку, прыпамінаючы ёй ужо невядома каторы раз, што швагер калісьці, яшчэ да вайны, ашукаў яго і не дадаў загона пасажнага яму ў палетку астраўскім, як бы ў наш час чалавек без зямлі прападаць мае!

АДОЛЬ КАСТРЫЦА

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

ШУКАЙ ГРОШАЙ У... ГАСПАДАРЦЫ

Плануем, абдумваем, сеем, арэм і збіраем. Каб было ўдосталь хлеба, мяса, малака і іншых неабходных прадуктаў. Каб прамысловасць мела сыравіну. З думкай аб сабе і аб другіх. Для грошай.

Сяляне па-рознаму зарабляюць. Некаторыя вельмі добра, як, напр., у Сакольскім павеце, атрымліваючы па 100 тыс. злотых за гектар цыбулі. За цукровыя буракі, тытунь, лён, гародніну і іншыя прадукты — сотні тысяч злотых. Толькі адны гмінныя спулдзельні нашага ваяводства выплачваюць сялянам штогод каля паўмільярда злотых.

Але ёсць і такія, што лічаць грошы не тысячамі, а толькі сотнямі. Паглядзім на іх гаспадарку. Трохі жыта, трохі аўса, кавалак бульбы, запушчаны луг, худая жывёла. Замест саліднай працы ездзяць у «павет» або «ваяводства», выпрашваючы ільготы. А ці не лепей было б прасіць умелай дапамогі агранома? Але не. Яны ўпарта стаяць на сваім, не верачы ні ў кваліфікаванае насенне бульбы ці збожжа, ні ў мінеральныя ўгнаенні, ні ў сродкі аховы раслін.

Калі пачынаем планаваць, адразу праводзім калькуляцыю: колькі выдана і колькі атрымаецца. Уся справа ў тым, каб як найменш выдаць, а больш атрымаць, вядома, без шкоды для глебы.

Як паказваюць доследы Інстытута сельскагаспадарчай эканомікі, сярэдняя вартасць сельгаспрадукцыі складае 11.569 зл. (большы даход з расліннай прадукцыі). На Беласточчыне значна большы даход атрымліваем з жывёльнай прадукцыі, асабліва за малако і свініну (у апошні час і ялавічыну).

Варта пазнаёміцца з доляй асобных культур у агульных даходах гаспадарак. Напр., збожжа, якое займае ў нас 62% плошчы, дае 19% даходу. даход з бульбы 17% (а па плошчы займаем адно з першых месц у краіне). Прамысловыя расліны давалі толькі 5% усіх даходаў.

Уклад грошай на кожны гектар складае каля 4100 — 4800 зл., а іншыя выдаткі — 1127 зл. Агульны даход вагаецца ў граніцах 3338 — 3853 зл.

Беластоцкая сельская гаспадарка і далей характарызуецца параўнаўча нізкімі як даходамі, так і выдаткамі. Ёсць сяляне, якія гадуюць кароў з надоямі толькі да 1500 літраў малака ў год, а гэта зусім не аплачваецца. Добрымі каровамі можна лічыць каровы, якія даюць больш 2500 літраў у год. Чаму? Таму, што кошт 1 літра малака зніжаецца з павышэннем надояў. Справа ў тым, што корм для жывёлы дзеліцца на бытавы (каб жывёла магла жыць) і прадукцыйны (па малако і мяса.) З павелічэннем прадукцыі бытавы корм павялічваецца нязначна. У такім выпадку жывёла выкарыстоўвае корм на павелічэнне прадукцыі, што абніжае яе кошты.

Як бачым, варта пашукаць грошай у сваёй уласнай гаспадарцы.

Інж. М. Сухажэбрскі

ДЗЕ ТВАЁ МЕСЦА, МАЛАДЫ ЧАЛАВЕК?

(Працяг са стар. 1)

вёскі. Шаблонна пераносяцца на вёску гарадскія формы працы. Не апрацоўваецца тыпова вясковых форм працы. Моладзь на вёсцы застаецца самапасам. Пазаўчора, позным вечарам еду праз вёску Трасцянка. Кучка хлопцаў свеціць на нас чырвоным святлом. Лаўлю аднаго і вяду да бацькоў. «А куды ж яны пойдуць?» — пытаюць мяне бацькі. А я задаю гэтае пытанне ўстановам, арганізацыям. Светліцовае жыццё на вёсцы існуе толькі на паперы. Ніхто не цікавіцца, што турбуе моладзь.

Забавы на вёсцы арганізуюцца не для культурнай разрыўкі, а для даходу. Інспектараты культуры выдаюць дазволы на забавы, але зусім не кантралююць іх. А на тых забавах — п'янства, бойкі.

Хуліганства на вёсцы, — кажам, — а дзе крыніцы? Адкуль прыклад? Паглядзіце, у гасподзе 50-гадовы п'е побач з малакасосам. Чаму старэйшы не возьме паса, не пагоніць? Чаму такая абыякавасць старэйшых, чаму такі недахоп выхаваўчых рэакцый у грамадстве?

Гасподы не прытрымліваюцца гадзін замыкання. Гарэлка прадаецца п'яным, якія па зямлі валяюцца. Міліцыя не дагледжвае, — кажуць. А чаму сам ГС не кантралюе, не робіць вывадаў? Мы за супрацоўніцтва. У Сямяціцкім павеце ужо пачалася супольная праца міліцыі і ГС-аў. Добры прыклад. Прапануем узняць гэтыя справы на бліжэйшай нарадзе

ЯН ВЕЖБІЦКІ — прэзэс ВЗГС.

Вясковая моладзь, калі будзе мець цікавы і карысны занятак, будзе зацікаўлена ў прадукцыі, кавярнях, рознай спулдзельчай дзейнасці, будзе мець значна менш магчымасцей і аказій на гарэлку.

Нашы гастранамічныя пункты на вёсцы. Узровень працы ў іх павышаем і будзем павышаць. Мы ўжо падвучылі многа працаўнікоў гэтых пунктаў. Пастанавілі сюды прымаць да працы толькі людзей з сярэдняй адукацыяй і адпаведнай падрыхтоўкай. Ад мінулага года прыступілі да шырокай мадэрнізацыі нашых гандлёвых пунктаў. Не шкадуем грошай на выгаднае і прыгожае абсталяванне. Хочам, каб месца, куды зайдзе чалавек, уздзейнічала на яго сваёй утульнасцю і прыемнасцю, каб ён не меў адвагі ні ў ім піць, ні пакінуць яго для гарэлкі.

Тут неабходны грамадскі кантроль і добры прыклад старэйшых. У нас на вёсцы няма гэтага.

*

У нашай размове, як бачым, закранута многа істотных прычын вузкага, здавалася б, пытання: чаму вясковая моладзь п'е?

Цікава, што становішча нашых размоўцаў часта супадае ў канкрэтных справах: адносіны старэйшых да моладзі, адсутнасць хоць бы нейкай грамадскай адказнасці, гасподы, недахоп зацікаўлення маладога чалавека гаспадарчым жыццём.

Дзе месца ў жыцці маладога чалавека на вёсцы?

Вось сэнс нашай размовы. Памагчы знайсці гэтае месца, значыць, пачаць ад рэчы простай і адначасова складанай — ад зразумення, што край мой — дом мой, у якім адчуваю сябе добра.

Размаўляла

ВЕРА ЛЕЎЧУК

Ул. Станкевіч

ДАМБРАЎШЧАКІ

Мінула 25 год, як выйшлі з Іспаніі польскія барацьбіты — добраахвотнікі «дамбраўшчакі», якія праз два гады дапамагалі іспанскаму народу ў змаганні супроць сваіх і замежных фашыстаў. Вышлі яны з Іспаніі не таму, што былі пакананы, а таму, што ў сувязі з жаданнем Лігі Нацый іспанскі ўрад Народнага Адзінства вырашыў вывесці з краю ўсіх добраахвотнікаў, прыбыўшых у 1936 г. у Іспанію з розных краін на дапамогу ў абароне Рэспублікі.

14 красавіка 1934 г. перастала існаваць зненавіджаная ўсім іспанскім народам манархія і нарадзілася рэспубліка. Але рэакцыйныя сілы не пагадзіліся з тым гістарычным фактам і, выкарыстоўваючы слабасць рэспублікі, грамадскія нязгоднасці, выклікаемыя супрацьдзеяннем розных партый, у 1934 годзе стварылі свой урад і намагаліся падпарадкаваць сабе ўвесь народ. Працоўныя Іспаніі паўсталі да барацьбы супроць рэакцыі, аднак паўстанне гэтае было жорстка падаўлена, і ўлада засталася ў руках рэакцыі. Ненадоўга. У 1935 годзе кіраўніцтвы дэмакратычных і антыфашысцкіх партый дайшлі да зразумення, што толькі ў адзінстве сіла, што толькі супольным народным фронтам можна паканаць рэакцыю. Створаны адзіны фронт іспанскага народа ў лютым 1936 года на выбарах у парламент выставіў сваіх кандыдатаў. Галасаванне дало абсалютную большасць прадстаўнікоў у парламенце Народнаму фронту, які, дзякуючы гэтаму, узяў у свае рукі ўладу і стварыў Урад Народнага Адзінства.

Іспанскія фашысты не падпарадкаваліся волі народа і пры дапамозе міжнароднага фашызму 18 ліпеня 1936 года выступілі са зброяй у руках супроць законнага ўрада. Нямецкія і італьянскія фашысты, якія ў той час моцна трымалі ўладу ў сваіх руках, прыслалі ў Іспанію войска ў дапамогу іспанскім фашыстам.

Працоўныя Іспаніі звярнуліся да працоўных усяго свету з просьбай аб дапамозе. У адказ на просьбу пачалі прыбываць у Іспанію добраахвотнікі - антыфашысты з усіх краін, далучаліся ў рады рэспубліканскай арміі, каб ваяваць супроць фашыстаў. Прыбывалі добраахвотнікі і з Польшчы. Хоць у гэтым часе працоўныя Польшчы вялі жорсткую барацьбу супроць сваіх фашыстаў — сотні антыфашыстаў з Камуністычнай Партыі і другіх дэмакратычных партый шукала дарогі ў Іспанію, што было тады не лёгкай справай. Ехалі ў Іспанію з Польшчы палякі, беларусы, украінцы, літоўцы, яўрэі. Ствараліся ў Іспаніі інтэрнацыянальныя брыгады добраахвотнікаў, у склад якіх уваходзілі і польскія батальёны: імя Адама Міцкевіча, імя Бартоша Главацкага, імя Яраслава Дамброўскага і іншыя.

У чэрвені 1937 года з паасобных польскіх батальёнаў утварылася Брыгада імя Я. Дамброўскага і яе ўдзельнікі пачалі называцца папулярна дамбраўшчакамі. Выдавалі свой часопіс на польскай мове. «Охотнік вольносці».

Камуністычная Партыя Польшчы выдала маніфест да дамбраўшчакаў, у якім пісалася: «...У той час, калі саюзнікі Гітлера паны Бэк і Складкоўскі ганьбяць імя Польшчы, гандлююць крывёю польскага народа і незалежнасцю нашай бацькаўшчыны, у той час, калі фашысты намагаюцца зрабіць з Польшчы жандара Еўропы, Вы і Вашыя подзвігі паказалі ўсяму свету, што тая Польшча, якая заўсёды і ўсюды змагалася за свабоду, жыве і далей...» У 1937 годзе вясною наведалі Брыгаду імя Дамброўскага прадстаўнікі працоўных Польшчы: Зданоўскі — сакратар Цэнтральнай Камісіі Класавых Прафесіянальных Саюзаў, Рваль — прадстаўнік Камуністычнай Партыі Польшчы і Альтэр — прадстаўнік ЦК «Бунду» (Сацыялістычная Яўрэйская партыя). Яны ўручылі брыгадзе чырвоны сцяг ад працоўных Польшчы. Пад гэтым сцягам брыгада польскіх антыфашыстаў геральчна змагалася на ўсіх франтах супроць фашысцкіх бандытаў, якія напалі на працоўных Іспаніі.

На пачатку ліпеня 1937 года ў склад брыгады дамбраўшчакаў увайшоў новаўтвораны батальён імя Паляфокса (прозвіш-

Пра салодкі корань

Цукровы бурак — гэта коранеплод. Аб правілах яго вырошчвання можа расказаць не толькі аграном, але амаль кожны гаспадар... гацькоўскай аколіцы. Закупачны пункт цукровага бурака ў Гацьках пад Бельскам мае поўныя рукі работы амаль да першых маразоў. Ад канца месяца верасня да паловы лістапада закупіў ён ад сялян дзесяці навакольных вёсак 3.314.200 кілаграмаў гэтага салодкага кораня. Як бачым, справа тут дайшла да мільёнаў.

Да цукроўняў паспелі вывезці менш палавіны.

Ад ранку да вечара чуваць рокат трактара, маладыя грузчыкі, не адгінаючыся, выціраюць успацелы твар.

Што ж — каму жніво летам, а каму і восенню.

Тэкст і фота —
С. Яновіч

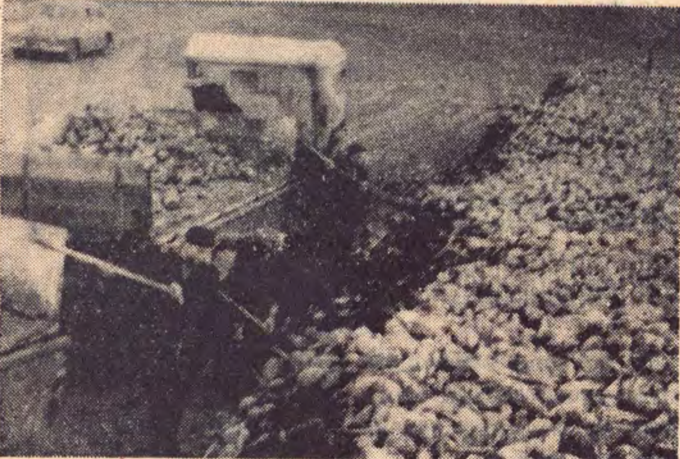

Пісьмо з дубінскай грамады

Ужо чацвёрты год гаспадары нашай грамады прымаюць актыўны ўдзел у святкаваннях Тысячагоддзя Польскай Дзяржавы. У сувязі з гэтым праяўлена шмат ініцыятывы ў далейшым развіцці гаспадарчага і культурнага жыцця аколіцы. Дзякуючы працы грамадскім чынам у мінулым годзе пабудаваны дзве прыгожыя крамы, мураваная святліца, праведзена электрыфікацыя трох вёсак, а ў Пасталове забрукавана вясковая вуліца. Агульная вартасць выкананых насельніцтвам прац ацэнена на чатырыста тысяч злотых.

1963 год названы Годам Беластоцкай Зямлі, што прычынілася да яшчэ мацнейшай актывізацыі ўсяго нашага насельніцтва. І так, праведзены рамонт шасцісот метраў шасэйных дарог, забрукавана вуліца ў Савіным Грудзе. У Навасадах пракапана адзін кіламетр меліярацыйнага рову, а таксама шмат дапамаглі людзі ў будове вучнёўскіх варштатаў пры мясцовай школе. Тое самае можна сказаць пра людскую дапамогу пры пабудове новага школьнага будынка ў Дубінах. Тут вартасць работ, выкананых грамадскім чынам, ацэньваецца на звыш 63 тысяч злотых.

Агульная вартасць працы грамадскім чынам за бягучы год на тэрыторыі дубінскай грамады даходзіць да чатырохсот васьмідзесяці тысяч злотых. Сваёй ахвярнай працай гаспадары нашых вёсак паказалі, што належна разумеюць грамадскі інтарэс.

Мечыслаў Валенда
— старшыня грамадскай рады ў Дубінах

ДАКУМЕНТЫ ВЫЯЎЛЯЮЦЬ ЗЛАЧЫНСТВЫ

(ДА ВЫХАДУ КНІГІ «ЗЛАЧЫНСТВЫ НЯМЕЦКА - ФАШЫСЦКІХ АКУПАНТАЎ НА БЕЛАРУСІ»)

Дзяржаўнае выдавецтва БССР выпусціла нядаўна кнігу, якая гаворыць аб страшэнных злачынствах гітлераўцаў у перыяд часовай акупацыі імі Беларусі. Аб сур'ёзнасці гэтага несумненна каштоўнага выдання гаворыць факт, што тут выкарыстаны дакументы і матэрыялы, якія захоўваюцца ў Інстытуце гісторыі Партыі пры ЦК КПБ, у Інстытуце гісторыі Акадэміі Навук БССР і Цэнтральным дзяржаўным архіве Кастрычніцкай рэвалюцыі і сацыялістычнага будаўніцтва БССР.

У кнізе ў значнай большасці выпадкаў публікуюцца арыгінальныя гітлераўскія дакументы ў выглядзе планаў, інструкцый, загадаў, справаздач, тэлеграмаў, мемуарных запісаў. Змест іх не вымагае ніякіх абмяркоўак ці каментарыяў. Усё тут раскрывае пачварны апарат гітлераўскай сістэмы планавага знішчэння духоўных і матэрыяльных каштоўнасцей беларускага народа. За сухімі фармуліроўкамі і сказамі распараджэнняў акупацыйных улад крыюцца спаленыя гарады і вёскі, сотні тысяч усмерчаных мірных савецкіх грамадзян і ваеннапалонных, голад, галеча і невыносныя мучэнні людзей пад ярмом захопнікаў, якія называлі сябе носьбітамі культуры. У выданні знаходзім таксама акты паасобных савецкіх дзяржаўных органаў, выяўляючых гітлераўскія злачынствы. Несумненную цікавасць прыцягваюць між іншым заяўленні паасобных грамадзян — сведкаў гэтых жудасных фактаў. Заяўленні часам уяўляюць сабою падзённую хроніку акупацыйных будняў. У кнізе маем таксама наглядныя сведчанні шырокага партызанскага руху на Беларусі, садзеянне яму ўсяго насельніцтва. Нягледзячы на жорсткія расправы акупацыйных войск над грамадзянамі, дапамагаючымі партызанам, непахіснай была воля працягваць змаганне супроць ненавіснага ворага.

Кнігу завяршаюць фотадакументы, частку якіх складаюць фатаграфіі, зробленыя гітлераўцамі. Ізноў перад намі праходзяць карціны іх злачынстваў. Толькі ў гэтым выпадку бачым ужо самых выканаўцаў, часам з самадавольнай усмешкай, часам з «геройскім» выразам на твары, што «дастойна» выкананы загад фюрэра. Побач іх павешаныя ці застрэленыя савецкія грамадзяне, горбы трупаў, спаленыя вёскі. Як вынікае са змешчаных у кнізе паказанняў зняволеных савецкімі органамі гітлераўцаў, яны самі, зрэшты, праяўлялі ахвотна ініцыятыву ў гэтых мерапрыемствах. У канцы выдання змешчаны геаграфічны паказальнік. Гэты пералік вёсак, гарадоў, абласцей дазваляе сабе ўявіць грандыёзныя размеры гітлераўскіх злачынстваў па тэрытарыяльнаму прынцыпу.

У цэласці кніга не толькі зборнік матэрыялаў і дакументаў, адлюстроўваючых гэтае жудаснае мінулае, але таксама моцны надзённы дакумент. Ён гаворыць аб заканамернасцях у дзеянні чалавеканенавісніцкай сістэмы, якой быў нямецкі фашызм, і перасцерагае перад патураннем з боку заходніх імперыялістаў прыхільнікам гэтай сістэмы ў ФРГ.

М. КАНАПАЦКІ

РЭАЛІЗАЦЫЯ ЛІПЕНЬСКАЙ ПАСТАНОВЫ

Ацэньваючы ход рэалізацыі ліпеньскай пастановы Рады Міністраў і Цэнтральнай Рады прафсаюзаў у Гайнаўскім павеце, трэба прызнаць, што завадскія і фабрычныя калектывы закончылі сваю працу, а іх прапановы былі разгледжаны і зацверджаны на канферэнцыях рабочага самаўпраўлення або на іншых сходах.

На гайнаўскіх прадпрыемствах галоўных галін прамысловасці рабочыя дакладна прааналізавалі гаспадарчую сітуацыю прадпрыемстваў, звяртаючы асаблівую ўвагу на арганізацыю і выдайнасць працы, на фонд зарплат і прыём новых рабочых, якія значна апярэджвалі рост прадукцыі. Прыкладам гэтага можа паслужыць Гайнаўскае прадпрыемства драўніннай прамысловасці, дзе план прыёму новых рабочых вытворчай групы штогод перавыконваецца на 9,7%, валавая прадукцыя — толькі на 0,5%, а план павышэння выдайнасці працы выконваецца толькі на 91,7%. Прапановы, якія сталі на парадку дня канферэнцыі рабочага самаўпраўлення, заключалі ў сабе лепшую арганізацыю і большую механізацыю працы. Яны дадуць магчымасць дабіцца выканання гадавога плана на 102,8% пры змяншэнні групы рабочых на 71 асобу. Гэтыя рабочыя атрымалі магчымасць працаваць у Беластоцкім прадпрыемстве прамысловага будаўніцтва, якое вядзе будаўніча - мантажныя работы для гэтага прадпрыемства. Дырэкцыя ГЗПД вырашыла павялічыць план экспартнай і антыімпартнай прадукцыі. Усё гэта ўжо цяпер спрыяе ўзмацненню дысцыпліны і лепшай арганізацыі працы.

Інакш пастаўлена справа на Гайнаўскай фабрыцы лясных машын, дзе спачатку не прыдалі вялікага значэння ліпеньскай пастанове. План валавой прадукцыі за I паўгоддзе быў выкананы на 86,8%, прыём новых рабочых — на 105,8%, прычым паказчыкі сярэдняй зарплаты значна перавысілі рост выдайнасці працы, якая дасягнула толькі 80,8%. На канферэнцыях рабочага самаўпраўлення вырашана палепшыць арганізацыю і механізацыю працы. Гэта павінна прынесці эканомію на 5600 рабочагадзін. Аднак на канферэнцыі вырашылі за гэты кошт, не змяншаючы колькасць рабочых, павялічыць валавую прадукцыю на суму 4 млн. злотых.

На фабрыцы сухой дэстыляцыі драўніны праца ўсяго калектыва, наогул, праходзіла раўнамерна. Канферэнцыя рабочага самаўпраўлення прыняла пастанову павялічыць прадукцыю ў IV квартале гэтага года на суму 747.000 злотых і зменшыць фонд заработнай платы на 215.700 зл. пры адначасовым узросце прадукцыі на 3,3% у параўнанні да гэтага года.

У насычальні драўніны ў Чаромусе вырашана павялічыць эканамічныя паказчыкі, не змяняючы колькасці рабочых. У дэпо Чаромуха і ў службе руху ПКП у павеце прапановы датычылі галоўным чынам паляпшэння арганізацыі і дысцыпліны працы так, каб выканаць заданні рамонтаў і перавозак пры існуючай колькасці рабочых.

Таксама грунтоўна прааналізавалі сваю працу спулдзельні працы ў павеце і ўнеслі свае прапановы. Аднак трэба прызнаць, што некаторыя з гэтых прапаноў нерэальныя. Імена такімі можна назваць прапановы павятовага саюза гмінных спулдзельняў «Самопомоц хлопска» ў Гайнаўцы.

Спулдзельня спажыўцаў, аналізуючы пастановы РМ і ЦРЗЗ, вырашыла сэканоміць да канца гэтага года 5.374 тыс. злотых.

Ю. КОЗАК

У Шпаках ля дарогі...

...будуецца святліца. Шэсць год будуецца.

Солтыс разгарнуў перад намі яе планы, якія каштавалі вёсцы добрых пару тысяч злотых. Будзе надзвычайны будынак з вялікай залай, чытальняй, бібліятэкай.

Кошт усяго аблічваецца сотнямі тысяч злотых. Адкуль узяць такую суму? Шпакаўчане не шкадуюць сваіх рук, дапамагаюць, але гэтага яшчэ надта мала. На шчасце вёскі, спадабаўся дарогабудаўнічай фірме мясцовы жвір, і гандаль бойка рушыў. За выручаныя грошы раздабылі бэлькі, зрабілі кроквы, вокны. Работа затрымалася на тым, што не могуць знайсці спецыяліста па жалезабетонных канструкцыях. І тут зусім на месцы просьба аб дапамозе да бельскіх павятовых улад. Тым болей, што дагэтуль яны не далажыліся нават грашаком да ініцыятывы шпакоўскіх людзей.

Тэкст і фота —
— ся

...ча народнага героя барацьбы за незалежнасць Іспаніі). Добраахвотнікамі ў гэтым батальёне былі беларусы і ўкраінцы, прыбыўшыя з Польшчы, Канады і другіх краін. Камендантам батальёна імя Паляфокса быў Ян Ткачоў (з Жэшоўшчыны), а палітычным камісарам — беларус Станіслаў Тамашэвіч, сын рабочага-чыгуначніка, член Камуністычнай Партыі Заходняй Беларусі. Тамашэвіч загінуў у баю ў красавіку 1938 года.

Пастанова іспанскага рэспубліканскага ўрада (у кастрычніку 1938 г.) аб вывадзе з Іспаніі ўсіх барацьбітоў - іншаземцаў была ўспрынята добраахвотнікамі як балючая неабходнасць. Не лёгка было пакідаць пазіцыі ў барацьбе, якая яшчэ не закончылася, зямлю, у якой спачыла шмат таварышоў.

Брыгада імя Яраслава Дамброўскага перад адыходам з Іспаніі прыняла наступную прысягу:

«Мы, дамбраўшчакі, добраахвотнікі барацьбы за свабоду, салдаты непераможнай арміі іспанскага народа, сыны народаў Польшчы, смяротныя ворагі фашызму, варварства, нацыянальнага прыгнёту, прысягаем тут, на дарагой нам іспанскай зямлі, на якой пакідаем магілы нашых таварышоў; прысягаем на кроў і раны, панесеныя ў барацьбе з фашызмам, на сваё рэвалюцыйнае і антыфашысцкае сумленне, на сцяг Мадрыда, на ўсе нашыя баявыя сцягі, на медаль Рэспублікі, што да апошняга дыхання, верныя ідэям, за якія мы прыйшлі змагацца сюды, у Іспанію, будзем працягваць барацьбу ўсюды там, дзе прыдзецца нам быць. Прысягаем вечную вернасць народу Іспаніі, з якім змяшалася наша кроў, пралітая ў баях... і яшчэ раз урачыста заяўляем, што вернемся ў рады рэспубліканскай Арміі заўсёды і з кожнага краю, калі толькі Рэспубліка нас пакліча... А калі не давядзецца нам больш вярнуцца да Вас, іспанцы, дык зберажэм у нашых сэрцах і ў сэрцах нашых пакаленняў вечную дружбу і вечную памяць аб Вашай вялікай любві да свабоды і Вашай барацьбе за яе».

Палымяная іспанская рэвалюцыянерка Даларэс Ібаруры 15 снежня 1938 года на развітальным мітынгу дамбраўшчакаў гаварыла:

«... Бязмерна ўдзячнасць іспанскага народа для добраахвотнікаў, якія прыйшлі з самаахвярнай дапамогай нашай Рэспубліцы тады, калі вораг пагражаў усім здабытым дасягненням іспанскага народа. Цяпер Вы ад'язджаеце, каб у сваіх краінах пачаць жыццё, поўнае праследаванняў, цяжкай працы і барацьбы... Іспанскі народ не забудзе Вас ніколі...»

Добраахвотнікі выйшлі з баявых акопаў, выехалі з Іспаніі і працягвалі барацьбу ўсюды там, дзе апынуліся. Многія вярнуліся да сваіх краін, каб уключыцца ў плынь змагання супроць уласных ворагаў, а шмат было такіх, у тым ліку і добраахвотнікаў з Польшчы, якія, не маючы магчымасці вярнуцца ў свой край, уключыліся ў барацьбу ўсюды там, дзе знайшлі прыпынак. Усюды яны змагаліся «за вашу і нашу свабоду».

Уладзімір СТАНКЕВІЧ

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Яны мелі рацыю

Карабель «Вашынгтон» уваходзіў у склад транспартнага канвою PQ—17, які ў 1942 годзе плыў праз Ісландыю ў Расію. З нарвежскага ўзбярэжжа атакавалі яго эскадрыллі гітлераўскіх бамбардыроўшчыкаў і тарпедных самалётаў. Тры караблі пайшло на дно. Адміралцейства атрымала звесткі, што гітлераўскае ваенна - марское камандаванне рашыла дашчэнту знішчыць канвой PQ—17. Каб не дапусціць да гэтага, прыйшлося прабірацца ўрассыпку. «Вашынгтон» накіраваўся на поўнач — чым далей ад варожых базаў. Доўгі час плыў уздоўж ледавых палёў Ледавітага акіяна.

Каля дванаццатай гадзіны дня напаткаў два англійскія караблі, якія ішлі тым жа курсам. А ужо каля трэцяй гадзіны пасля абеду тут-як-тут налецеў з-за хмар нямецкі Юнкерс—88, пачаў страляць з кулямётаў па палубе і кідаць бомбы. Атака не прычыніла караблям шкоды, але было ясна, што яны выкрыты. І сапраўды, цераз сорак мінут паявілася эскадрылля з васьмі штурмавікоў. Разбушавалася смяротнае пекла. Увесь экіпаж «Вашынгтона» — 46 чалавек — шчасліва выратаваўся на трох лодках. Нацiскаючы з усіх сіл на вёслы, кіравалiся да савецкага берагу.

Паводле разлікаў афіцэраў, у адлегласці трохсот міль на ўсход знаходзілася Новая Зямля. У лодках меліся запасы шакалада, сушанага мяса, цукру, сухароў, кандэнсаванага малака, а таксама салодкай вады. Значыць, былі ўсе магчымасці дабрацца да сушы.

Тым часам, адвячоркам, далёка паказалася смуга дыму. Неўзабаве распазнана амерыканскі транспартны карабель «Алапене», які спяшыў на ратунак. (Перад катастрофай радыётэлеграфіст «Вашынгтона» паспеў перадаць сігнал трывогі — SOS). Матросы з двух разбітых англійскіх транспартнікаў хутка павесялалі да «Алапены», аднак экіпаж «Вашынгтона» плыў далей, як бы не заўважыўшы выбаўцы.

Загадка простая, хаця, здавалася б, неверагодная. Вось у лодках адбыліся кароткія нарады і аднагалосна было вырашана не «ратавацца». Гэтыя людзі не хацелі зноў апынуцца на палубе карабля, які лёгка могуць заўважыць самалёты і падводныя лодкі. А ў сваіх лодках мелі ўсё і адчувалі сябе значна бяспечней.

Яшчэ два дні веславалі на ўсход сярод рэдкай крыгі і ледзяных гор — айсбергаў. Дрыжалі ад холаду паміма цёплай адзежы. Каб утрымаць сілы і абагрэцца многа елі. Затым многа пілі вады, бо спажывецкія канцэнтраты выклікаюць смагу...

На трэці дзень нечакана нахлынула цемната, небакрай знік у звалах хмар, падзьмуў моцны вецер, пачаў падаць густы снег. Страшна завыў ураган, прадвяшчаючы бязлітасны шторм. Людзі выбіваліся з сіл, рэшткамі намаганняў удавалася ўтрымаць лодкі насупраць хваль, каб не павярнула іх бокам, бо тады чакаў бы ўсіх канец. Пры вёслах мяняліся што пару мінут. Удары крыгі аб крыгу раздаваліся, бы гарматныя выстралы. Барацьба з акіянам цягнулася некалькі гадзін. Потым шторм прыціх так жа раптоўна, як наляцеў. Віхура разагнала лодкі ў розныя бакі.

Цяпер кожны стараўся чым хутчэй забыць перажыты кашмар. Усе кінуліся выліваць з лодак ваду, прасушыць на марозным ветры адзенне. Надышла ноч. Ранкам давялося перанесці яшчэ адзін шторм, страшнейшы ад учарашняга. Кідала так, быццам бы свет пераварочваўся дагары. З надыходам другой ночы бура прыціхла. Людзі абяссілелі. Толькі ўдзень хтосьці закрычаў: «Зямля!».

Гэта была Новая Зямля. Птушкі тут не баяліся сваіх дзіўных гасцей, пакуль не пачулі выстралаў. Свежае мяса з палявання надта прыдалося галодным і прамерзнутым матросам. Аднак на Новай Зямлі ніхто не жыў. Трэба было ізноў брацца за вёслы і плысці далей, на пошукі людскіх паселішчаў.

Усміхнулася шчасце, а хутчэй за ўсё шчасце ў няшчасці: ля берагоў пустыннага вострава напаткалі засеўшы на мялізне амерыканскі транспартны карабель «Вінстон Салем». Там знайшлі нарэшце дах над галавою,цяпло, адпачынак і свежую яду.

Праз нейкі час прыплыў савецкі кітабойны карабель. Дзякуючы гэтаму незадоўга знайшліся ў Архангельску.

* * *

Аказалася, матросы "Вашынгтона" мелі рацыю: карабель «Алапене» загінуў бясследна, ніхто не выратаваўся. (а-ся)

ВЕСТКІ БССР

Школа агароднікаў

Мінская сельскагаспадарчая школа па падрыхтоўцы брыгадзіраў - агароднікаў за 17 год выпусціла звыш 1200 спецыялістаў. Цяпер тут займаецца 120 калгасных і саўгасных агароднікаў — практыкаў з розных вобласцей рэспублікі.

На здымку: лабараторныя заняткі па батаніцы.

ЦІ ВЕДАЕЦЕ ВЫ...

...што ў Амерыцы жыве смоўж, у роце якога налічваецца 14.175 зубоў.

УВАГА: ідзе падводны запіс!

Галасы рыб і марскіх жывёлін у натуральных умовах запісалі савецкія вучоныя з дапамогай партатыўнага айчыннага апарата. Па сваіх размерах гэты апарат нагадвае невялікі рэпарцёрскі магнітафон.

Партатыўным апаратам, пабудаваным савецкімі спецыялістамі, можна карыстацца з любой лодкі ў моры ці з масткоў над возерам. Вучоныя даследвалі буйнейшыя вадаёмы еўрапейскай часткі Савецкага Саюза, паўночныя і паўднёвыя моры. Ім удалося запісаць галасы падводных жыхароў. Устаноўлена, што бялуга валодае чатырма відамі гукаў і мае своеасаблівую лакацыйную «ўстаноўку».

Спецыялісты лічаць, што такая партатыўная апаратура можа быць выкарыстана для прамысловых мэт, для распрацоўкі сістэмы прыцягнення або адпалохвання рыб і марскіх жывёлін.

Праследванне неграў у ЗША не прыносіць гонару ані славы амерыканскай нацыі. Гэта пануры водбліск расісцкіх традыцый з даўніх часоў, калі гандаль афрыканцамі на амерыканскім узбярэжжы лічыўся даходным інтарэсам. (ся)

Не вонкавы выгляд павінен упрыгожваць, трэба быць прыгожым у духоўных пачынаннях.

Фалес (каля 624—547 да н.э.) — старажытнагрэцкі філосаф - матэрыяліст.

Шыць не шыць, а паглядзець добра

Польская мода на карнавал. Пашыць мо' і не паспееце, але паглядзець прыемна... на суконкі і на мадэлек. А да таго, карнавал будзе ж яшчэ не раз.

ХІРУРГ ВЯРТАЕ МОВУ

Больш як дзвесце хворых прааперыравала за апошнія гады маскоўскі ўрач-атаарынголаг Антаніна Юніна.

— Вось мае хворыя. — Юніна расклала перада мной некалькі дзесяткаў фатаграфій. Ва ўсіх невялікая ранка на горле. — Такімі яны паступаюць да нас.

Неасцярожны рух, ускладненне пасля хваробы ці няшчасны выпадак выклікаюць паражэнне кволых тканак горла. У выніку — невялікая адтуліна на пярэдняй сценцы гартані. У яе звычайна ўстаўляюць трубку з металу ці пластмасы. Па ёй паветра паступае ў лёгкія. Але пацярпеўшыя не могуць пры гэтым нармальна размаўляць. Каб вымавіць некалькі слоў, яны на імгненне заціскаюць пальцамі адтуліну трубкі і літаральна «выдыхаюць» некалькі адрывістых скажоных гукаў. З цягам часу трацiцца і гэтая нязначная здольнасць. Траўміраваныя тканкі гартані паступова зрастаюцца, поўнасцю закрываючы дыхальны шлях.

Некалькі гадоў назад Антаніна Юніна вырашыла замяняць пашкоджаныя тканкі і храсткі гартані, каб цалкам аднавіць траўміраваныя часткі дыхальнага русла. Для гэтага яна выкарыстала рэбры раптоўна памёршых людзей, апрацаваныя адпаведным чынам і кансерваваныя.

Аперацыю праводзяць пад агульным наркозам. «Запасныя часткі» гартані размякчаюць фізіялагічным растворам. Хірург надае ім неабходную форму. Тут усё залежыць ад яго майстэрства: дакладныя размеры, ледзь улоўныя закругленні і выгібы выконваюцца на вока. Змадэляваны храсток, праніzаны шматлікімі дзірачкамі, Юніна ўстаўляе на месца пашкоджанага і замацоўвае. Праз два-тры тыдні суседнія тканкі зрастаюцца з ім, пранікаючы ў мініяцюрныя адтуліны. Храсток становіцца часткай адроджанай да жыцця чалавечай гартані.

Хворы пачынае нармальна дыхаць і гаварыць.

Іван Максімаў, які прыехаў у Маскву з Горкага, маўчаў сорак гадоў. У дзяцінстве пасля дыфтэрыту ў яго нарушылася гартань, і толькі надаўна майстэрства хірурга вярнула яму мову і нармальнае дыханне.

У цяжкай рабоце Антаніны Юнінай няма непахісных правіл: кожная аперацыя — беспрэцэдэнтны і адзіны шлях, знойдзены толькі для данага хворага. Цяпер Юніна праводзіць першыя эксперыменты з фасцыяй — злучальнай тканкай, што пакрывае мышцу сцягна. Тканка замяняе пашкоджаную слізістую абалонку гартані. Першыя доследы — першыя ўдачы. Фасцыя цудоўна дубліруе кволую тканку чалавечай гартані.

Для аперацыі на горле выкарыстоўваюцца і пластмасы. Яны нават больш перспектыўныя для такіх аперацый.

Уладзімір Друянаў

ТРЫБУНА чытачоў

НАША ПРАДАЎШЧЫЦА

Марыя Рэент (на здымку злева) ў магазіне працуе больш дзесяці гадоў. Цяпер у яе роднай вёсцы Старым Ляўкове ёсць новая крама, якіх з кожным годам усё больш на Гайнаўшчыне. У краме ўсюды парадак, чысціня. Крама забяспечана багатым асартыментам спажывецкіх тавараў. На другой палове вы дастанеце ад матацыкла да іголкі. У краме заўсёды многа наведвальнікаў. Тут не здарылася так, каб не было цукру ці мукі, дзякуючы клапатлівай увазе прадаўшчыцы.

Янка Цялушэцкі

Вялікія і цёмныя

Новаберазова і Койлы ў Гайнаўскім павеце — гэта вялікія вёскі. Аднак гора таму, хто не ведае напамяць усіх ям і ямачак на іх вуліцах. Вядома, удзень убачыш усё, але асеннім дажджлівым вечарам — наўрад. Каб не брэх сабак і рэдкае святло з вокан, чалавек не разумеў бы, куды ідзе.

Упоцемку прабраўшыся праз койлаўскую вуліцу можаш пасушыцца на курашаўскім гасцінцы: там і гразі менш, і вецярок ёсць ад поля. У хату не лезь — усё запэцкаеш, сам сябе не пазнаеш. Так, так — усяму вінаваты ямкі, ну, і... цемень.

А суседнія Чыжы адно зіхацяць вулічнымі агнямі, аж зайздрасць бярэ... (ся)

Каму гаспадарку?

І не надта ж дорага. Каля 10 тысяч злотых за адзін гектар зямлі, ды яшчэ ў растэрміноўку на 40 шасцімесячных рат, калі захочаце купіць цэлую гаспадарку, або на 20 таксама шасцімесячных рат, калі захочаце толькі папоўніць сваю ўласную гаспадарку.

Хто прадае? Сельскагаспадарчыя банкі ўсіх паветаў. Для прыкладу, сельскагаспадарчы банк у Бельску - Падляшскім, які сваёй дзейнасцю абымае тэрыторыю Бельскага, Гайнаўскага і Сямяціцкага паветаў, гатоў хаця б зараз прадаць каля 5-ці тысяч гектараў дзяржаўнага фонда зямлі

У Сямяціцкім павеце ўжо 24 сям'і стала ўласнікамі новых гаспадарак. Купілі яны 122 гектары зямлі, вартасць якой перавышае 900 тысяч злотых. У Гайнаўскім і Бельскім паветах на новыя гаспадаркі было прададзена амаль 50 гектараў дзяржаўнага фонда зямлі.

Многа ахвотней сяляне купляюць не цэлыя гаспадаркі, а толькі асобныя дзялянкі, каб павялічыць плошчу сваіх уласных гаспадарак. І зноў вылучаецца тут Сямяціцкі павет. 219 гаспадароў гэтага павета папоўніла свае гаспадаркі, купіўшы звыш 430 гектараў дзяржаўнай зямлі. У Бельскім і Гайнаўскім 175 гаспадароў купілі каля трохсот гектараў зямлі ад дзяржавы. Вартасць усёй зямлі, прададзенай Бельскім сельскагаспадарчым банкам дасягае 7-мі мільёнаў злотых.

Сума гэта вялікая. Сведчыць яна аб тым, што пашана сялян да зямлі з кожным годам у нас расце. Садзейнічае таму паслядоўная палітыка нашага ўрада, які ўсялякімі сродкамі намагаецца хутка падняць сельскую гаспадарку на высокі ўзровень..

(вр)

„САТУРН"

(Працяг са стар. 3).

Калі ўзабраліся на чыгуначны насып, Рудзін убачыў перад сабой вялікую раўніну, абгароджаную высокім плотам з калючага дроту. Там строілася бязлікая шэрая калона. На яе былі накіраваны пражэктары. Рудзін зразумеў, што гэта калона палонных і што яе вядуць да поезда.

Незнаёмых прыкмецілі адразу. Да іх падбег капрал. Паліцаі штурхнулі Рудзіна ў спіну.

— Вытлумач яму.

Рудзін сказаў капралу, што ён палонны партызан і што яго накіравалі ў гэты лагер.

— Што за лухту вы гародзіце? — крыкнуў капрал. — Не маглі вас сюды накіраваць. Гэты лагер ліквідаваны. Дзе дакументы?

Адзін з паліцаяў выхапіў з-за пазухі канверт і аддаў капралу.

Падыйшоў афіцэр. Прачытаў паперку. Па яго загаду капрал прывёў даўгавязага салдата.

— Гэты крайні вагон ваш? — спытаў у яго афіцэр.

— Так.

— Колькі ў вас?

— Сто чатырнаццаць чалавек.

— Будзе сто пятнаццаць. Пасадзіце да сябе вось гэтага, — афіцэр паказаў на Рудзіна.

Працяг за тыдзень

42

Новая эстрада

Арганізавана ў Беластоку маладзёжная эстрада ЗМВ. Рыхтуе цяпер праграму. Будзе ездзіць па вёсках, будзе абслугоўваць перад усім моладзь.

Ваяводскае праўленне ЗМВ хоча, каб такія маладзёжныя эстрады існавалі ў кожным павеце.

Хто першы, той лепшы, вядома. Быць можа нейкі павет захоча зрабіць лепшую эстраду, чым ваяводская. Калі ласка. (вл)

Таталізатар — школам

Падставовыя школы ў Кляшчэлях і Курашаве (Гайнаўскі павет) у будучым годзе атрымаюць добрыя спартыўныя пляцоўкі. Грошы на гэтыя аб'екты вызначыў ім Таталізатар Спартовы.

Частку працы пры будове пляцовак выканалі самі вучні. У Курашаве вучні зрабілі два ўніверсальныя трампліны, а ў Кляшчэлях моладзь выраўняла і падрыхтавала пляцоўку.

Ю. Козак
Гайнаўка

РЭЦЭПТ НА ЦЯЖКАСЦІ

(Працяг са стар. 1)

*

Замена прамысловымі мяшанкамі натуральных высокабялковых кармоў дае, як для сялян, так і для дзяржавы, яўную карысць. Сялянам гэта дазваляе дабіцца танным коштам лепшых эфектаў, а дзяржаве — вырашыць збожжавую праблему. Замест збожжа і бульбы, неэканамічна скормліваемых жывёле, можна будзе імпартаваць больш высокабялковых канцэнтратаў, якія з'яўляюцца асновай прамысловых кармоў.

Як здабыць тэлевізар

Адсвяткаваўшы свой Дзень, настаўнікі далей самаахвярна выконваюць свае абавязкі. Аднак у некаторых школах назаўсёды застануцца трывалыя памяткі пасля сёлеташняга настаўніцкага свята. Прэзідыум ПРН у Беластоку, напрыклад, узнагародзіў школы ў вёсках Бахуры, Залешаны, Шымкі, Няцецка і Бабро́ўнікі высакаякаснымі тэлевізарамі, а школа ў вёсцы Яжэва Старое атрымала радыёадаптар. Гэтыя ўзнагароды былі прызнаныя школам за выдатныя вынікі ў добраахвотным зборы складчын на грамадскі фонд пабудовы школ. Карысць і для дзяцей і для старэйшых жыхароў вёсак.

Вывад просты: каб у наступным годзе аказацца ў спіску ўзнагароджаных, ужо сёння нельга шкадаваць залатовак на грамадскі фонд будовы школ, ужо сёння трэба быць сярод актыўных, перадавых вёсак. Словы гэта не пустыя. Такім чынам раздабыло ўжо тэлевізары 15 вёсак толькі Беластоцкага павета. (вр)

Малешаўскія дасягненні

Адным з найбольшых дасягненняў вёскі за апошнія гады з'яўляецца новая прыгожая школа - помнік 1000-годдзя Польскай дзяржавы. Пры гэтай школе ёсць таксама выгадныя кватэры для настаўнікаў.

Другім дасягненнем Малешаў з'яўляецца сельгасгуртак. Зараз ён налічвае 40 членаў. Апрацоўка зямлі механізавана. Сельгасгуртак мае два трактары з поўнымі камплектамі сельскагаспадарчых машын. Машынамі гэтымі карыстаюцца таксама і іншыя сяляне. Дзякуючы сельгасмашынам, паводле слоў солтыса Уладзіміра Галамбецкага, у вёсцы зменшылася колькасць коней на 10 штук.

Дзякуючы меліярацыі і загаспадараванню 20 га сенажаці, у вёсцы значна павялічылася жывёлагадоўля. Сяляне больш прадаюць дзяржаве малака. У летнія месяцы ў малачарню дастаўляецца малешцамі больш 1600 літраў малака. Жывёлагадоўля і лепшая апрацоўка зямлі садзейнічаюць павышэнню даходаў гаспадароў. Аб хуткім росце матэрыяльнага ўзроўню сялян сведчыць і тое, што жыхары Малеш маюць каля 60 матацыклаў.

М. Х.

САРДЭЧНЫЯ ТАЙНЫ

Дарагое Сэрцайка!

Пішам да цябе мы, дзяўчаты з Бельскага павета. Заўсёды чытаем твае парады і таму самі вырашылі напісаць. Нашыя хлопцы не такія зацафаныя, як у іншых вёсках. Калі адбываюцца забавы, дык яны прыходзяць і нас запрашаюць у святліцу. На забавах бавяцца культурна. Няма ніколі авантур. Калі нават могуць адзін да другога мець якія-небудзь прэтэнзіі, то выходзяць з забавы, а ў святліцы не спрачаюцца.

І дзяўчаты таксама стараюцца модна апранацца. Мы, зрэшты, і жывем недалёка ад Бельска. Ніхто ў нас не смяецца, калі дзяўчына апране вузкую і кароткую сукенку або падрэжа валасы. Нават некаторыя з нас выбяляюць валасы, або мыюць у дубовай кары, каб зрабіць каштанавыя.

Незадоўга надыдзе карнавал, святы, вяселлі, забавы. І мы, дзяўчаты, звяртаемся да цябе, «Сэрцайка», каб ты замясціла ў сваім кутку якія-небудзь модныя прычоскі для доўгіх і кароткіх валасоў. Будзем табе ўдзячны за гэта.

Дзяўчаты з Бельшчыны

Дарагія дзяўчаты!

Вельмі мяне цешыць, што моладзь вашай вёскі стараецца паспяваць за модай і культурай горада. Больш бы такіх вёсак!

Ахвотна дапамагу вам, дзяўчаты, і ў наступным нумары на старонцы 6-ай змесцім модныя і прыгожыя прычоскі для кароткіх і доўгіх валасоў.

СЭРЦАЙКА

КІНО

Праграма на 9.XII.—15.XII. 1963 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Siedem nianiek" (radz.), 10-12. „Jak być kochaną" (polski), 13—15.

Навасады
„Gangsterzy i filantropi" (polski), 14—15.

Нараў
„Skradziono bombę" (rumuński), 11—15.

Нараўка
„Trudne lata" (włoski), 11—15.

Чаромуха
„Po latach" (radz.). 10—12. „Król Maciuś I" (polski), 13—15.

Чыжы
„Czerwone berety" (polski), 11—15.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Kolorowe pończochy" (polski), 11—15.

Бранск
„Ludzie błękitnego płomienia" (radz.), 10—11. „Nasz kochany potwór" (rumuński), 12—13. „Gwiaździsty bilet" (radz.), 14—15.

Гродзіск
„Na scenach świata" (rumuński), 11—15.

Орля
„Księga dżungli" (angl.), 11—15.

Райск
„Na białym szlaku" (polski), 11—15.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Poste-Restante" (rumuński). 10—12. „Król Maciuś I" (polski), 13—15.

Міхалова
„Karabiny i gołębie" (węgierski), 10—11. „Diabeł morski" 12—13. „Mam tu swój dom" (polski), 14—15.

Супрасль
„Dom z facjatą" (radz.), 10—12. „Ostatni kurs" (polski), 13—15.

Чорна Беластоцкая
„Karmazynowy pirat" (USA), 10—11. „Kapitan Fracasse" (francuski), 12—13. „Zbrodniarz i panna" (polski), 14—15.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Piąty wydział" (jugosł.), 10—12. „Mam tu swój dom" (polski), 13—15.

Мілейчыцы
„Po latach" (radz.), 10—12. „Przystanek — komisariat" (węgierski), 13—15.

Нурэц
„Dziki pies Dingo" (radz.), 10—11. „Pod słońcem Indii" (hinduski), 12—13. „Siedem nianiek" (radziecki), 14—15.

Сідра
„Sztubak" (czeski), 10—11. „Kołysanka" (radz.). 12—13. „Historia żółtej ciżemki" (polski), 14—15.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Mecz w piekle" (węgierski), 10—12. „Przepustka na bal" (radziecki), 13—15.

Сухаволя
„Płonąca wyspa" (radz.), 10—11. „Rudy" (radz.), 12—13. „Smarkula" (polski), 14—15.

Шудзялава
„SOS na Pacyfiku" (angl.), 11—15.

Янаў
„Europolis" (czeski), 10—12. „Trzynastego nocą", 13—15.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Spóźnieni przechodnie" (polski), 14—15.

Новы Двор
„Księga dżungli" (angl.), 14—15.

Ружаны Сток
„Stokrotka" (franc.), 10—11. „Córka kapitana" (węgierski), 12—13. „Czerwone berety" (polski), 14—15.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1.

Telefony: red naczelny 25-88, centrala 37-41 do 46.

Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł kwartalnie — 7.20 zł półrocznie — 14 40 zł, rocznie — 28 80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-181 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.

Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-6-100024

Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $. w Europie 6 $ — w USA.

Nakład 5458 Rith A3

УЦЯШЭННЕ

Жонка прыйшла на магілу свайго мужа. Як трэба, выплакалася, а калі супакоілася, сказала:

— Адзінае ўцяшэнне ў мяне цяпер тое, што я ведаю, дзе ты начуеш.

З НЯМЕЦКАГА

ПАВАГА

— Як ідуць справы з нашай новай пральняй? — спыталася аднойчы пагодлівым веснавым днём Марта ў сваёй суседкі Ліны. — Мы ледзь пераканалі мужчын выбраць цябе ў праўленне кааператыва, цяпер ты павінна клапаціцца пра нашы інтарэсы. Не бойся даць мужчынам бой, калі гэта трэба. Усім жанчынам кааператыва вельмі патрэбна новая пральня, пастарайся, каб рашэнне пабудаваць яе не засталося толькі на паперы.

— Як ідуць справы з нашай новай пральняй? — спыталася Ліна праз тры дні ў старшыні праўлення, які ў гэты час быў выпадкова свабодны ад пасяджэння. — Жанчыны кааператыва чакаюць яе вельмі доўга, яны хацелі б ведаць, калі, нарэшце, пачнуць яе будаваць. Пара нам як членам праўлення прыняць цвёрдае рашэнне.

— А што значыць прыняць цвёрдае рашэнне? — прыкідваецца наіўным старшыня. — Справа даўно ўжо ясная.

Ліна паціскае плячыма:

— Дык калі ж пачнецца будаўніцтва?

— Якое будаўніцтва?

— Будаўніцтва пральні...

— А мы яе і не збіраемся будаваць!

— Гэта чаму?

— Такое рашэнне праўлення. Яно было прынята на апошнім пасяджэнні.

— Я нешта не памятаю такога пасяджэння, — гаворыць Ліна.

— Цябе там не было...

— Чаму ж мяне не запрасілі?

— Бачыш... З чыстай павагі, Ліна, — пабацькоўску ўсміхаецца Франц, — з чыстай павагі.

Мы вырашылі цябе не турбаваць, бо была субота і ты стамілася пасля працы... І потым, мы вырашылі адкрыць у нас у кааператыве піўны бар і баяліся, што табе будзе няёмка абмяркоўваць такія праблемы. Нарэшце, я ўспомніў, што ты па суботах мыеш бялізну.

Гюнтэр Грэгар

У ГАСЦІНІЦЫ

Калі пакаёўка паказала прыезджаму пакой і спытала, у колькі гадзін яго разбудзіць, той адказаў:

— Калі я захачу, каб вы мяне збудзілі, я пазваню.

РАЗМОВА ПАД ВАДОЙ

Маладая сардынка, што плавала сперяду маці, прыкмеціла падводную лодку і вельмі спалохалася.

— Мама, што гэта такое? — спытала яна.

— Не бойся, дачуся, гэта кансервавая бляшанка з людзьмі, — адказала сардынка-маці.

КУР'ЕЗЫ

Кадры для публічных дамоў

Буйны размах гандлю дзяўчатамі і незадаволенасць грамадскасці прымусілі ўмяшацца ў справы фірмы, якая пастаўляе французскіх дзяўчат у публічныя дамы Бліжняга Усходу. Як стала вядома, фірма вербавала дзяўчат быццам на работу ў якасці афіцыянтак. Дзяўчатам абяцалі высокую аплату, але пасля прыезду на месца аказвалася, што заработку не хапае нават і на аплату праязднога білета. Даўгі павялічваліся з кожным днём, і давядзеныя да роспачы дзяўчаты станавіліся лёгкай здабычай уласнікаў публічных дамоў. За кожную дзяўчыну гаспадары публічных дамоў плацілі фірме вялікую суму.

«Фолькcштыме».

ПАКЛЁПНІК

Паклёпнік — тая ж сажа
Не апячэ — абмажа.

М. Скрыпка.

Калі да працы прыходзіш з бутэлькай, з працы можаш вылецець коркам.

• • •

ДУМКІ ЯСЬКІ АПАЛОНІКА

На пустым сваронку і злодзей замка не паломіць.

*

Смела крытыкаваў... слабейшага ад сябе.

*

І гультай мае мазалі, але на задняй частцы цела.

*

Па прывычцы і лысы носіць у кішэні грабеньчык.

*

Ваўка цягне ў лес, а агранома ў горад.

• • •

ЗА ПРЫНЦЫПАМ САМААБСЛУГОЎВАННЯ

Бацька: — Калі ты, нарэшце, выправіш свае ацэнкі?

Сын: — Калі ў школе завядуць самаацэньванне.

• • •

ПРЫНЦЫП

— Гэты саксафон з суседняга будынка не дае мне спакою. Малю цябе — зачыні дзверы!

— Яны ж зачынены.

— Тады замкні на ключ!

Высокааплатны грамадскі абавязак.

РАСКАЯННЕ

Не высахлі ўраджайныя сокі зямлі нашай. Як і калісьці, нясе Нараў воды свае да сівага Буга. Пад цяжарам стагоддзяў горы асядаюць, моры адступаюць, а зямелька наша па-ранейшаму цвіце. Усіх частуе ніва асенняя; і чалавека, і пчолку, і бадлівага бычка і верабейчыка. Грамадзяне мілыя, калі хлушу, закідайце мяне рукавіцамі цёплымі (зіма ідзе!), закідайце футравымі шапкамі (і гэта выцерплю), але паверце мне, кожны чалавек у нас на сваю руку майстар. Не купляюць людзі нашы гумару, а дробныя славечкі кожны пра запас у кішэні трымае...

На гэтым месцы спыніў маё пісанне пяшчотны голас жонкі:

— Лявоха, чорт лысы, да цябе пісьмо.

Разрываючы канверт, стараюся згануць, ад каго вестка, а над плячом родны голас:

— Жанчына піша старому гультаю! Закаханая паскуда вершам рассыпалася! Ужо я ёй...

— Паглядзі, козачка мілая, гэта пісьмо для «Нівы». Падпісана: Міхась Красоўскі. Малынка.

— «Нівай» не закрывай свой сорам, знаемся на гэтым. Падпісана «Міхась», а вымаўляецца «Міхасіха».

— Давай жа, лебедзь белая, разам прачытаем, — прапаную міралюбна.

Пасля першых радкоў жонка супакоілася і пайшла пільнаваць закіпаючае малако.

Прачытаўшы пісьмо, я задумаўся: дзе гэта Малынка. На геаграфічнай карце не абазначана, якой дзяржавы сталіца — невядома. А Міхась цеша вершам і не траціць здарма слоў. Што ні радок, то дакор, ядавіты, як мухамор.

Ну як тут не скінуць шапкі, не ўдарыць сябе ў грудзі, не пакланіцца людзям і не пакаяцца: вінаваты, маўляў, я перад вамі, закруціўся, забегаўся, ды вось на мушку трапіў.

І заслужана, каб больш не ленаваўся. Выбачце, мне, чытачы мілыя! Ушануйце як чалавека заслужанага, чатыры разы параненага ў грудзі дваюраднага брата, узнагароджанага ардэнаносцамі — суседзямі.

Бывала сам генерал мне гаварыў: «Ты ў мяне, Лявонька, самы быстры. Як у атаку ідзем, ніколі цябе не бачу».

Ротны кухар хваліў мяне пастаянна: «Прыклад, — гаварыў, — бярыце з Леваня, дзве порцыі з'есць і трэцюю просіць. Разумее чалавек мае кулінарнае мастацтва».

Узводны, паказваючы на мяне, гаварыў: «Вось салдат! У страі, як дуб, у баі, як лаза, а перад начальствам — каза».

Расцалаваць бы Міхася за тое, што сумленне маё разбудзіў. Расчуліўся я над пісьмом, пры апеньках агляпуўся, пры рыбе аблізаўся. Ведае Міхась, што смачна.

Хоць я і ўпёк рака, за пісьмо Міхасю шчыра падзяка.

Людзі добрыя, хутка ўбачыце Леваня, як сядае ён на свайго каня.

Дзядзька Лявон

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе **Веры Вашкевіч** і **Рэгіны Ляшук** з Дубна, Бельскага павета, змяшчаем сучасную песню з рэпертуара Галены Майданец.

Czarny Ali Baba

Tempo twist

A-li Ba-ba A-rab z bajki nie chce wina,
A-li Ba-ba chrapie w barze choć ar-le-kin
a-ni fajki A-li Ba-ba śpi choć gra mu-zy-czka.
tańczyć każe, chociaż prosi go w lip noc księ-żniczka
O-budź się czarny A-li Babo zdmuchnij
O-budź się czarny A-li Babo razem
z brody resztkę snu. Obudź się cza-rny A-li Babo zatańcz
dobrze będzie nam. Obudź się cza-rny A-li Babo zatańcz
ze mną tam i tu i tam i tu. O-budź tu. Pół-księżyc już na
ze mną tam i tu i tam i
nie-bie zgasł i stydać pło-kön gwiazd. Kto za-trzy-ma czas? Tylko
twist twist twist. O-budź się cza-rny A-li Ba-bo, zdmuchnij
z brody resztkę snu —, obudź się cza-rny A-li
Ba-bo zatańcz ze mną tam i tu i tam i tu.